

Barne- og ungdoms- kriminaliteten i Oslo

Rapport basert på data fra 2023

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
1 Innledning	6
Politiets registerdata og økende anmeldelsestall som utgangspunkt	6
Metode	8
Tre sentrale begreper	8
2 Utviklingen i den registrerte kriminaliteten blant barn og unge	10
Oversiktsbilde barn og unge 10–17 år	10
Geografisk fordeling	16
Unge registrert med gjentatt kriminalitet	17
Kjønn og alder	18
<i>Kriminalitetsutviklingen for gutter</i>	18
<i>Kriminalitetsutviklingen for jenter</i>	25
Oppsummering: Hvem anmeldes, og for hva?	30
3 Utviklingen i voldskriminaliteten blant barn og unge	32
4 Unge voksne 18–22 år	36
5 Hvordan forstå økende anmeldelsestall i 2023	40
Stemmer utviklingen som beskrives med profesjonelle aktørers erfaring?	41
Vedlegg	43

Forord

Siden 2006 har Oslo politidistrikt årlig utarbeidet rapporter om barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. Rapportene er en viktig del av SaLTo-samarbeidet i Oslo. Fra og med 2022 har ansvaret for denne rapporten vært plassert hos Felles enhet for forebygging. Tidligere har rapporten blitt utarbeidet ved Felles enhet for Etterretning og Etterforskning.

SaLTo er en samarbeidsmodell mellom Oslo kommune og Oslo politidistrikt for samordningen av det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet.¹ Arbeidet koordineres av SaLTo-sekretariatet i Velferdsetaten, Oslo kommune. Politirådet i Oslo er styringsgruppe for SaLTo, og ledes av byrådslederen. Representanter fra politisk og administrativ ledelse i Oslo kommune, og ledelsen i Oslo politidistrikt deltar i politirådet.²

Rapporten er basert på statistikk fra straffesaksregisteret STRASAK, og beskriver utviklingen i anmeldelser med mistenkte i aldersgruppen 10–22 år, og gjerningssted i Oslo kommune. 2023 har vært et år preget av rapporter om økende anmeldelsestall for barn og unge. Dette kommer etter at antall anmeldelser sank betydelig under pandemien, og utviklingen beskrives også i lys av dette.

Som for tidligere år er derfor koronapandemien et gjentakende tema i rapporten for 2023. Det har også vært rettet spesiell oppmerksomhet rundt voldsanmeldelser blant barn og unge, og økende antall anmeldelser for de under 15 år. Dette er beskrevet i rapporten.

Rapporten er utarbeidet av Julie Jarland, seniorrådgiver og analytiker ved Felles enhet for Forebygging i Oslo politidistrikt. Takk til Hege Bøhm Ottar og Fride Behrentz Færeveaag ved SaLTo-sekretariatet for bidrag i arbeidet. Takk til Christina Hofseth, Bjørnar Ludvigsen Kjenn og Marianne Sætre og ved Felles enhet for Etterretning og Etterforskning for bidrag. Takk også til alle fra Politiet og SaLTo-nettverket som arbeider med rus- og kriminalitetsforebygging i Oslo hver dag, for jobben dere gjør og for at dere deler verdifulle erfaringer og innspill fra dette arbeidet.

¹ Les mer på www.oslo.kommune.no/satsingsomrader-og-prosjekter/forebygging-av-rus-og-kriminalitet

² Se www.oslo.kommune.no/politikk/byradet/byradslederen/politiradet

Sammendrag

2023 har vært preget av rapporteringer om økende anmeldelsestall blant barn og unge både i Oslo og i resten av landet. Etter en betydelig nedgang i den registrerte kriminaliteten blant barn og unge under pandemien, økte antall anmeldelser med mistenkte i alderen 10–17 år med 56 % sammenlignet med 2022. Deler av dette knyttes til nedgangen under pandemien, men også sammenlignet med gjennomsnittet for de tre siste årene før pandemien var økningen på 21 %. Sammenlignet med 2019, som var det siste året før pandemien, var økningen på 13 %. Samtidig har barne- og ungdomskriminaliteten gått betydelig ned dersom man ser utviklingen over en lengre tidsperiode.

I årene 2015 til 2020 økte antall anmeldelser med mistenkte i alderen 10–17 år i Oslo, etter en langvarig trend med synkende anmeldelsestall hvert år fra 2009 til 2015. 2019 er derfor både det siste året før pandemien, men også toppen på en økning fra 2015 og frem til pandemien. I 2020 sank antall anmeldelser med mistenkte i alderen 10–17 år betydelig, og nedgangen fortsatt i 2021, med en svak økning i 2022. Økningen i 2023 sammenlignet med 2022 må derfor forstås i lys av de senere års utvikling.

For aldersgruppen 15–17 år representerte økningen i 2023 en tilbakegang til 2019, etter at antall anmeldelser i denne aldersgruppen økte fra 2015 til 2019, før den betydelige nedgangen under pandemien.

For den yngre aldersgruppen 10–14 år økte antall anmeldelser også under pandemien, med unntak av en nedgang i vinningskriminalitet. Økningen fortsatte i 2023, og her representerte utviklingen også en økning sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og 2019. Dette gjaldt spesielt for vinningskriminalitet, og for vold.

Det er også betydelige kjønnsforskjeller i antall anmeldelser, og i hvilken type lovbrudd barn og unge anmeldes for. Det er en betydelig overvekt av gutter som anmeldes, og spesielt gutter 15–17 år. For jenter 10–17 år utgjorde butiktyveri en stor andel av anmeldelsene i 2023, og dette var enda tydeligere for jenter i alderen 10–14 år. For gutter var bildet mer variert. Her utgjorde vold den største lovbruddskategorien, etterfulgt av vinning og samlekategorien annen.

Voldsanmeldelser med mistenkte i alderen 10–17 år økte med 31 % sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og 13 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 55 %. De fleste av de som anmeldes for vold er gutter i alderen 15–17 år, men det har vært en økning blant gutter i alderen 10–14 år som anmeldes for vold både under og etter pandemien. Motsatt var økningen i antall voldsanmeldelser med mistenkte i aldersgruppen 15–17 år utelukkende en tilbakegang til nivået i 2019. De fleste anmeldelser for fysisk vold med mistenkte i alderen 10–17 år var kroppskrenkelse, som er den minst alvorlige av underkategoriene. Det har ikke vært en økning blant de mest alvorlige voldsanmeldelsene (grov skade og alvorligere) med mistenkte i alderen 10–17 år i 2023.

For unge voksne i alderen 18–22 år var nedgangen under pandemien, og den påfølgende økningen mindre. Anmeldelser med mistenkte i denne aldersgruppen økte med 5 % sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og 7 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 12 %. Justert for innbyggertall har antall anmeldelser, og antall mistenkte personer også for denne gruppen gått betydelig ned dersom man ser utviklingen over lengre tid. Det var gjennom hele registreringsperioden flere anmeldelser med mistenkte unge voksne, sammenlignet med barn og unge i alderen 10–17 år. Det var også større variasjon i hvilke lovbruddstyper mistenkte i alderen 18–22 år ble anmeldt for, sammenlignet med barn og unge i alderen 10–17 år. Også for unge voksne var de fleste av de som ble anmeldt menn.

1

Innledning

Barne- og ungdomskriminalitet er et tema som fikk mye oppmerksomhet i 2023, og den offentlige debatten har vært preget av rapporteringer om økende anmeldelsestall,³ både i Oslo og nasjonalt.⁴ Mye av dette har bakgrunn i en sammenligning av 2023 mot 2022. Denne økningen kom etter en betydelig nedgang under pandemien, som også gjorde seg gjeldende i 2022. Samtidig representerer økningen også en økning sammenlignet med årene før pandemien. Dette tyder på en normalisering til nivået før pandemien ikke alene forklarer økingen, selv om dette trekkes frem som en medvirkende årsak i rapporten.

Når man snakker om barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo, og økende anmeldelsestall, er det viktig å være klar over at de barn og unge som beskrives i denne rapporten utgjør en svært liten andel av den totale befolkningen i aldersgruppen. I tidligere år har det blitt gjentatt at 97 % i alderen 10-17 år ikke anmeldes i løpet av et kalenderår. I 2023 er dette tallet rett i underkant av 97 %. Målt mot innbyggertallet i kommunen var det kun 3,1 % av barne- og ungdomsbefolkningen i denne aldersgruppen som var representert i anmeldelsesstatistikken for 2023.⁵

Spesielt årene 2020 og 2021, men også deler av 2022, var preget av koronapandemien, og tidligere SaLT-rapporter har beskrevet hvordan dette påvirket barne- og ungdomskriminaliteten. Økningen fra 2022 til 2023 måses i lys av dette. Samtidig er det slik at den registrerte kriminaliteten blant barn og unge i 2023 på noen områder også økte sammenlignet med tiden før pandemien.

Både under og etter pandemien har det vært endringer i sammensetningen av lovbruddstyper og i alders- og kjønnsfordeling. Dette beskrives også i rapporten. Det har vært knyttet spesiell bekymring til utviklingen i voldskriminalitet blant barn og unge, og spesielt blant de under 15 år. Dette er beskrevet i kapittel 3.

Politiets registerdata og økende anmeldelsestall som utgangspunkt

Både Statistisk sentralbyrå (SSB), Politidirektoratet og de enkelte politidistriktene utarbeider statistikk og analyser av den registrerte kriminaliteten. Disse er noe ulike i form og omfang, og er ikke nødvendigvis direkte sammenlignbare, selv om det overordnede bildet og utviklingen som beskrives i stor grad samsvarer. Slike registerdata inneholder store mengder informasjon, som antas å være av god kvalitet og som strekker seg over lange tidsperioder. Samtidig er det viktig å være klar over at det som egentlig måles i disse sammenhenger er hva som registreres. Slike data er ikke uten feilkilder og svakheter, selv om statistikk og tall fort kan gi inntrykk av en absolutt sannhet når de presenteres. Tall, prosentandeler og prosentvis økning gir et konkret holdepunkt for å beskrive fenomener som ofte er langt mer komplekse. Videre består enkelte av fordelingene og grupperingene brukt i denne rapporten av tall som er så små at for eksempel prosentvise endringer kan bli store, selv om det absolutte antallet er lite. Tilfeldige variasjoner, og helt normale svingninger fra år til år kan også gjøre stort utslag i kategorier hvor antallet i utgangspunktet er lavt.

På tross av disse svakhetene gir denne typen data viktig innsikt, som sammen med andre kilder og analyser kan bidra til å forstå kriminalitetsbildet og de samfunnsutfordringene vi står ovenfor til enhver tid. Samtidig gjøres det også jevnlig undersøkelser som baserer seg på data fra selvrapportering, som for eksempel Ungdata-undersøkelsene.⁶ Leseren oppfordres til å se politiets statistikk i sammenheng med slike kilder.

Endringer i faktisk kriminalitet er bare en av flere faktorer som påvirker utviklingen i den registrerte kriminaliteten. Andre viktige elementer er endringer i politiets kontrollvirksomhet. Et eksempel på dette som også kommer tydelig frem i tallmaterialet er anmeldelser for bruk og besittelse av mindre mengder narkotika. Når antall anmeldelser innenfor denne kategorien går ned, er det derfor rimelig å stille spørsmålstegn ved om dette reflekterer faktiske endringer i unges omgang med narkotika. Det er samtidig ikke gitt at begge deler ikke kan være sant, at unges rusbruk faktisk går ned, samtidig som avdekkingen av den rusbruken som finnes blir mindre. Andre kilder til data på rusbruk blant unge tyder imidlertid på at det i dette tilfelle ikke er en klar sammenheng mellom nedgangen i antall anmeldelser for narkotikakriminalitet, og rusbruk blant barn og unge.⁷

Et annet eksempel er politiets prioritering av enkelte geografiske områder, eller konkrete utfordringer som også betyr at mer av den faktiske kriminaliteten avdekkes, og dermed blir en del av tallmaterialet på grunn av politiets målrettede innsatts. Et eksempel på slik geografisk målrettet innsats er Oslo politidistrikt, og

Oslo kommune sin felles innsats i prioriterte områder.⁸ Den geografiske fordelingen av barne- og ungdomskriminaliteten var tema for fjorårets rapport, hvor også dette ble diskutert.⁹ Mørketallene, eller den delen av kriminaliteten som ikke avdekkes, og dermed ikke telles i datamaterialet, kan med andre ord variere over tid, og andre faktorer som ulike lovbruddstyper og geografiske områder. Noen ganger er dette tydelig, som et uttrykt fokus på et geografisk område, eller endringer i håndtering av spesielle lovbruddstyper, som narkotikalovbrudd. Andre ganger kan dette være vanskelig å tolke og endringer over tid kan forklares både ved faktiske endringer i handlingsmønster, og i kontrollvirksomhet fra politiet og andre. Senere tids fokus på butiktkyveri er et eksempel på dette. Butikkens erfaringer med økning i butiktkyverier spesielt innenfor en gitt gruppe (unge jenter), og for spesifikke varegrupper kan igjen føre til økt kontrollvirksomhet og et økende antall anmeldelser.

Å gi et utvetydig svar på hvorfor barne- og ungdomskriminaliteten utviklet seg slik den gjorde i 2023 er utenfor rammene for denne rapporten. Formålet er primært å beskrive utviklingen, og samtidig gi en mer detaljert redegjørelse av det bildet som i stor grad har vært diskutert på et overordnet nivå hva angår statistikken fra 2023. På flere punkter vil rapporten imidlertid peke på en rekke mulige forklaringer. Å si noe om hvordan utviklingen vil se ut i kommende år er også utfordrende. Det som er tydelig er at nedgangen i årene 2020-2022 ikke fortsatte inn i 2023, og at man med det kan anta at den dempende effekten som pandemien har hatt på den registrerte kriminaliteten blant barn og unge ikke representerer en varig endring.

3 Merk at det også er noe ulike tellemåter i den registrerte kriminaliteten, hvor anmeldelsestall i realiteten beskriver ulike typer statistikk.

Det overordnede utviklingsbildet som beskrives gjør seg imidlertid gjeldende på tvers av metodiske ulikheter.

4 Se for eksempel uttalelser fra politidirektoratet; www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/aktuelt/nyheter/2024/01/31/bekymringsfull-utvikling-innen-ungdomskriminalitet/og-medieomtale-av-samme-tallgrunnlag; www.nrk.no/norge/politidirektoren-bekymret-stor-okning-i-ungdomskriminalitet-1.16741920

5 Dette er basert på antall mistenkte personer registrert med en eller flere anmeldelser med gjerningssted i kommunen.

Merk at de som anmeldes kan være bosatt utenfor kommunen.

6 For en komplett oversikt, se: www.ungdata.no

7 Se for eksempel Bakken, A. (2023). Ung i Oslo 2023. Ungdomsskolen og videregående skole. NOVA Rapport 6/23. Oslo:NOVA, OsloMet. S. 54-63

8 Se for eksempel SaLT handlingprogram 2023-2025: www.oslo.kommune.no/getfile.php/13480503-1697443114/Tjenester%20og%20tilbud/Politikk%20og%20administrasjon/Salto%20-%20sammen%20lager%20vi%20et%20trykt%20Oslo/Rapporter%20og%20veiledere/SaLT%20Handlingprogram%202023-2025.pdf, se også www.politiet.no/aktuelt-tall-og-fakta/aktuelt/nyheter/2024/04/30/ny-innsats-i-prioriterte-omrader

9 Geografiske mønster i barne- og ungdomskriminaliteten var tema for fjorårets rapport, se Allvin, A. & Söderholm, T. (2023) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo 2022. Utfordringer i ulike geografiske områder (rapport 23:01) Oslo politidistrikt.

Metode

Datamaterialet for denne rapporten er fra straffesaksregisteret STRASAK. For analyser av barne- og ungdomskriminalitet er det en forutsetning at en identifisert person har blitt mistenkt, siktet eller domfelt slik at man kan avgrense analysen til den relevante aldersgruppen. Datagrunnlaget i denne rapporten bygger derfor utelukkende på straffesaker hvor minst én identifisert person i de nevnte aldersgruppene er mistenkt, siktet eller domfelt (videre omtalt som mistenkt).

At datagrunnlaget også dekker personer som kun er registrert som mistenkt, innebærer imidlertid at det ikke nødvendigvis foreligger en påtaleavgjørelse, eller dom. Datoen som brukes baserer seg på det tidspunktet en person er registrert som anmeldt i politiets register. Dette er for å sikre best mulig sammenligningsgrunnlag, da for eksempel gjerningstidspunkt vil gi et skjevt bilde av den siste tids utvikling ettersom anmeldelser av ulike grunner kan registreres lenge etter at et lovbrudd har funnet sted. For å unngå at kriminalitet begått av personer som nå er voksen har innvirkning på statistikken, er forhold hvor det er mer enn to år fra gjerningstidspunkt til registreringstidspunkt utelatt fra analysen.

Datamaterialet til denne rapporten er videre begrenset til anmeldelser med gjerningssted i Oslo kommune, og hvor minst en av de mistenkte var henholdsvis barn og unge i alderen 10-17 år eller unge voksne i alderen 18-22 år. For å sikre best mulig datakvalitet, og for å unngå frafall av data grunnet manglende stedsplasing, er fordeling på kommunenivå gjort basert på politisoner. Det er også et antall anmeldelser som ikke lar seg stedfeste nøyaktig, for eksempel fordi det ikke er tydelig hvor lovbruddet har funnet sted, det strekker

seg over flere steder og over lengre tid, eller det har foregått helt eller delvis i det digitale rom. Anmeldelser registrert med gjerningssted i Oslo politidistrikt, men som ikke er videre plassert i Oslo kommune er utelatt fra denne analysen. Den antas at noe, men ikke alt av dette reelt har gjerningssted i Oslo kommune.¹⁰ Anmeldelser som av ulike grunner er registrert med gjerningssted i Oslo kommune, men ikke lar seg stedfeste videre er inkludert i det totale oversiktsbildet, men ikke når den geografiske fordelingen beskrives.

Kategorier og underkategorier for lovbruddstyper som benyttes i denne rapporten er utformet for å kunne sammenligne best mulig tilbake i tid, blant annet i forbindelse med overgang til ny straffelov og endringer i politiets register. De samsvarer derfor ikke med inndelingen som for eksempel er gjort av SSB, men samsvarer med den fordelingen som er brukt i tidligere SaLTo-rapporter, og andre analyser fra Oslo politidistrikt.

Tre sentrale begreper

I denne rapporten brukes tre relaterte, men ulike begreper til å beskrive den registrerte kriminaliteten. Dette er forhold, anmeldelser og mistenkte personer. Dette representerer tre ulike måter å måle den registrerte kriminaliteten på, og sett i sammenheng bidrar de til å belyse og nansere utviklingen. Når man leser statistikken er det samtidig viktig å være oppmerksom på forskjellene mellom de tre begrepene.

Et **forhold** er relasjonen mellom en person og en registrert straffesak. Det vil si at for en anmeldelse med flere mistenkte, vil denne telles som tilsvarende mange

forhold.¹¹ En person kan videre være registrert med flere forhold, og flere anmeldelser, dersom vedkommende knyttes til flere straffbare handlinger. Antall forhold er derfor høyere enn både antall personer og antall anmeldelser. Samtidig gir antall forhold en annen indikasjon på hvor mye av det totale bildet enkelte faktorer «fyller» både i forhold til hverandre, og over tid. Dette gjelder spesielt når man beskriver ting som knyttes til personer. Man vet for eksempel at gutter og menn er overrepresentert i statistikken over tid. Noe av dette synliggjøres ved å se på antall unike personer som er registrert med kriminalitet. Og samtidig se på antall forhold gir et annet bilde av hvor stor del av den registrerte kriminaliteten som knyttes til gutter.

En **anmeldelse** representerer et saksnummer i politiets register. En anmeldelse kan dekke flere personer, og dermed flere forhold. Når antall anmeldelser i rapporten brytes ned på alder eller kjønn, så beskriver dette anmeldelser hvor minst en av personene registrert i anmeldelsen oppfyller det relevante kriteriet. Det er allikevel en forskjell på antall anmeldelser og antall hendelser, da en hendelse kan føre til flere anmeldelser. Av metodiske hensyn beskrives ikke antall hendelser i denne rapporten, men det er verdt å merke seg at anmeldelser som her telles som individuelle saker, kan være knyttet til hverandre.

En **mistenkt**¹² person brukes her for å beskrive en unik person. Når det refereres til antall mistenkte, menes her antall personer som er registrert med et eller flere forhold som mistenkt, siktet eller domfelt i løpet av den aktuelle tidsperioden. Samtidig kan en person være registrert i to aldersgrupper dersom vedkommende knyttes til flere anmeldelser i løpet av et år,

for eksempel om man anmeldes en gang som 14-åring og senere samme år som 15-åring. Personen vil da telle både i antall 10-14 år og 15-17 år, men kun én gang i det totale antallet for 10-17 år. Antall forhold vil her gi et øyeblikksbilde, og representere alderen den mistenkte har på gjerningstidspunktet. Dette er en av grunnene til at antall personer også ses i sammenheng med antall forhold for å danne et helhetlig bilde.

Disse tre måtene å måle den registrerte kriminaliteten på har ulike styrker og svakheter avhengig av hvilke spørsmål man søker svar på i dataene. I denne rapporten omtales først og fremst antall anmeldelser og antall mistenkte personer, men i noen sammenhenger brukes også forhold som et mål. De ulike målene kan ikke sammenlignes på tvers, og lesere bes alltid merke seg hvilke mål det refereres til.

¹⁰ Dette skiller seg noe fra metoden i tidligere rapporter, hvor disse anmeldelsene er talt med. Dette har noe å si for det totale antallet anmeldelser, men gir ikke betydelig utslag i trender fra år til år. Grunnen til at disse er utelatt er for å unngå at anmeldelser som reelt ligger utenfor Oslo kommune telles med i denne statistikken.

¹¹ Forhold kan også referere til personer registrert med andre roller i en straffesak, for eksempel fornærmet eller vitner. I denne rapporten er det utelukkende rollene mistenkt, siktet eller domfelt som blir brukt.
¹² Som nevnt omfatter dette personer som er registrert som mistenkt, siktet eller domfelt.

2

Utviklingen i den registrerte kriminaliteten blant barn og unge

I dette kapittelet presenteres utviklingen i den registrerte kriminaliteten på bakgrunn av statistikkgrunnlaget fra STRASAK, og etter metoden beskrevet over. Hovedfokus for rapporten er viet til utviklingen blant barn og unge i alderen 10-17 år, og det gjøres videre en fordeling mellom aldersgruppene 10-14 år, og 15-17 år. I kapittel 4 beskrives utviklingen for unge voksne i alderen 18-22 år.

På tross av at økende anmeldelsestall i 2023 har fått mye oppmerksomhet, spesielt for de under 18 år, har barne- og ungdomskriminaliteten gått betydelig ned i et lengre tidsperspektiv. Dette er ikke unikt for Norge eller Oslo, men blir pekt på som en global trend.¹³ For aldersgruppen 10-17 år tyder statistikken på at utviklingen har snudd de siste årene, men pandemien gjør det noe vanskelig å si i hvilken grad dette er en trend som ser ut til å fortsette også i kommende år.

For å belyse utviklingen i et lengre tidsperspektiv beskrives utviklingen justert for befolkningstall fra 2006-2023. Videre gjøres det en mer detaljert beskrivelse med utgangspunkt i årene 2017-2023, da basert på absolutte tall, og økningen i 2023 diskuteres i lys av utviklingen under pandemien. Her gjøres det også en videre analyse av utviklingen basert på alder og kjønn, og den geografiske fordelingen av anmeldelser.¹⁴ Selv om det var en økning i samtlige lovbruddstyper, og på tvers av både alder og kjønn i 2023, var mønsteret i utviklingen ulikt for de ulike gruppene.

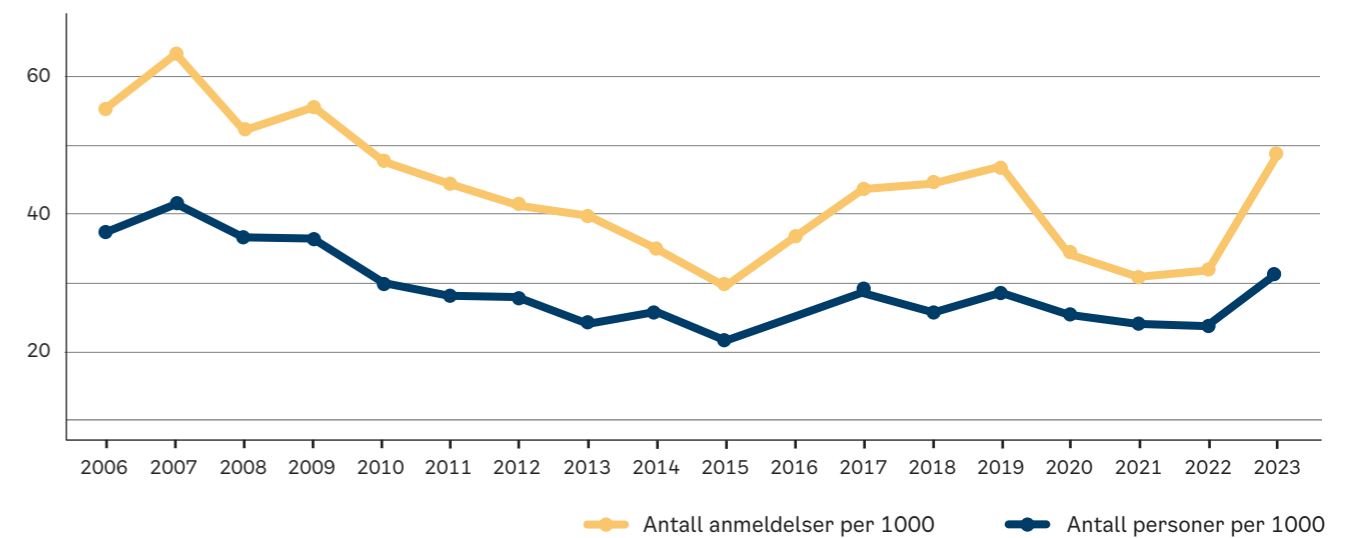
Oversiktsbilde barn og unge 10-17 år

Det ble registrert 2784 anmeldelser med en eller flere gjerningspersoner i alderen 10-17 år i 2023. Det har også vært beskrevet en betydelig økning i barne- og ungdomskriminaliteten i 2023, og dette har vært diskutert offentlig både med innspill fra politiet og andre aktører. Tall og uttalelser fra politidirektoratet, samt erfaringer og analyser fra andre politidistrikt, viser at økningen ikke kun gjelder for Oslo, men også er en nasjonal utvikling. Tall for Oslo politidistrikt som helhet viser også at økningen ikke er begrenset til barn og unge, men gjør seg gjeldende i anmeldelsesstatistikken uavhengig av alder.¹⁵

Selv om økningen i antall anmeldelser fra 2022 til 2023 var betydelig, kan en sammenligning fra 2022-2023 gi et noe skjevt bilde av utviklingen. Ser man utviklingen i 2023 i et lengre tidsperspektiv, og det faktum at de foregående tre årene har vært preget av pandemi og smitteverntiltak er bildet annerledes.

Når man ser utviklingen over mange år er også økningen i barne- og ungdomsbefolkningen i kommunen et viktig element. I 2006 var antall innbyggere i Oslo kommune i aldersgruppen 10-17 år 42 234. I 2023 var tallet 57 042, og dette er en økning på 14 808, eller 35 %.¹⁶ Antall anmeldelser og antall mistenkte personer justert for befolkningsveksten har dermed sunket betydelig fra 2006 og frem til i dag, selv om det var en økning de siste årene før pandemien og i 2023.

Figur 1 Antall anmeldelser og mistenkte personer i aldersgruppen 10-17 år med gjerningssted i Oslo kommune 2006-2023. Målt per 1000 innbyggere i kommunen.

Figur 1 viser utviklingen fra 2006-2023 justert for innbyggertall, og her kommer forholdet mellom de kortsiktige svingningene, og den langsiktige utviklingen tydeligere frem. Ser man på utviklingen i et lengre perspektiv er barne- og ungdomskriminaliteten gått ned de siste 15 årene, selv når man tar med økningen de siste årene før pandemien og i 2023.

Fra 2009 og frem til 2015 sank antall anmeldelser, både i absolutte tall og justert for befolkningsvekst hvert år, før utviklingen i 2015 snudde, med en påfølgende økning hvert år fra 2015-2019. På den måten ble 2015 et vendepunkt for en ny økende trend hvor 2019 ikke bare representerer det siste året før pandemien, men også toppen på økningen fra 2015 og frem til pandemiårene. I 2020 sank barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo betydelig, både målt i antall personer og anmeldelser, og justert for befolkningstallet,¹⁷ og nedgangen fortsatte i 2021.¹⁸

I 2022 økte antall anmeldelser i aldersgruppen noe fra det lave tallet i 2021, men var fortsatt betydelig lavere enn det man så i de siste årene før pandemien.¹⁹

Denne utviklingen, og den ekstraordinære situasjonen som pandemien representerte gjør at økningen i 2023 kan tolkes på flere måter. Dersom man legger til grunn at de lave tallene i 2022 fortsatt kan tilskrives pandemien, vil en sammenligning fra 2022-2023 gi et feilaktig bilde av utviklingen. Det forteller oss likevel at den nedgangen man observerte under pandemien ikke representerer en varig endring. Samtidig har det på noen områder også vært en økning sammenlignet med 2019, og gjennomsnittet for de siste årene før pandemien. Å beskrive endringen kun som en tilbakegang til nivået før pandemien fremstår derfor ikke som en fullverdig forklaring, selv om deler av økningen fra 2022-2023 kan forklares med nedgangen under pandemien.

13 Se for eksempel Larsson, P., Eriksen, T., Pedersen, C. & Allvin, A. (2022) Langsiktige trender i kriminalitetsbildet: Vurdering av metoder for beskrivelse av fremtidig kriminalitetsutvikling (rapport 22:08). PHS Forskning.

14 Geografiske mønstre i barne- og ungdomskriminaliteten var tema for fjorårets rapport, se Allvin, A. & Söderholm, T. (2023) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo 2022. Utfordringer i ulike geografiske områder (rapport 23:01). Oslo politidistrikt.

15 Se www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/oslo/rapporter/kriminalitet-i-oslo/anmeldt-kriminalitet-i-oslo-politidistrikt-2023.pdf

16 Basert på befolkningstall fra SSB: www.ssb.no/befolkning/folketall

17 Se Oslo politidistrikt (2021) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo: Rapport basert på data fra 2020.

18 Se Oslo politidistrikt (2022) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo: Rapport basert på data fra 2021.

19 Se Allvin, A. & Söderholm, T. (2023) Barne og ungdomskriminaliteten i Oslo 2022: Utfordringer i ulike geografiske områder (rapport 23:01). Oslo politidistrikt.

Ettersom 2022 i noen tilfeller ikke fremstår som et representativt sammenligningsgrunnlag er det tidligere gjort en sammenligning med gjennomsnittet av de tre første årene før pandemien (2017-2019).²⁰ Dette gir grunnlag for å sammenligne tallet med en normal-situasjon, utenfor de restriksjoner som pandemien og smittevern førte med seg. Men som allerede beskrevet steg antall anmeldelser frem mot 2019, som også er det siste året før pandemien. Det er derfor verdt å stille spørsmål om den utviklingen man så i 2023 i noen tilfeller kan tolkes som en fortsettelse på utviklingen frem mot 2019, med pandemien som et bruddpunkt. I så tilfelle fremstår 2019 som et naturlig sammenligningsgrunnlag. Det gis ikke noe entydig svar på hvilke av disse fortolkningene som er mest riktig, men utviklingen beskrives her i lys av alle tre. Det gjøres derfor en sammenligning både mot gjennomsnittet før pandemien, og mot årene 2019 og 2022. Som også vil bli beskrevet gir dette et noe ulikt bilde på tvers av lovbruddstyper, samt viser betydelige alders- og kjønnsforskjeller i utviklingen.

Sammenlignet med 2022 var økningen i antall anmeldelser med mistenkte i alderen 10-17 år på hele 56 %, eller nesten 1000 anmeldelser. Sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien var økningen på 21 %, og sammenlignet med 2019 var økningen på 13 %. Ser man på alder knyttet økningen sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien og 2019 seg primært til de under 15 år, mens økningen blant den eldre aldersgruppen representerte en tilbakegang til nivået i 2019. Samtidig knyttet mye av økningen seg til anmeldelser med gjerningssted i sentrum hvor det var en betydelig nedgang under pandemien, og en påfølgende økning som gjorde at antall anmeldelser i 2023

også var høyere enn både gjennomsnittet før pandemien, og sammenlignet med 2019.

Fra 2022 til 2023 var det en økning i samtlige lovbruddstyper men utviklingen under og etter pandemien fordelte seg ulikt for lovbruddskategoriene. De siste årene var det kategoriene vold, vinning og annet som utgjorde den største andelen av den registrerte kriminaliteten i aldersgruppen, og det var også her økningen målt i antall anmeldelser var størst fra 2022 til 2023. Kategorien vold omfatter her underkategoriene fysisk vold, trusler og mot offentlig tjenesteperson. Sistnevnte omfatter videre både vold, trusler og forulemping/hindring av offentlig tjenesteperson. Kategorien vinning inkluderer blant annet underkategorien butikktveri som utgjør nær en fjerdedel av alle anmeldelser i aldersgruppen, og ran. Kategorien annen er en samlekategori som omfatter en rekke ulike lovbrudd, deriblant brudd på ulike spesiallover. Noen av de underkategoriene som er særlig relevant for barn og unge, og som omtales spesielt her er bæring av kniv/annet våpen, hensynsløs atferd, personforfølgelse og ordensforstyrrelser.

Frem til 2020 utgjorde kategorien narkotika en betydelig andel av den registrerte kriminaliteten blant barn og unge, men her har antall anmeldelser gått ned de siste årene. I 2017 var 21 % av alle anmeldelser i aldersgruppen for narkotika. I 2019 var andelen 19 %, og i 2023 var tilsvarende tall 8 %. Selv om antall anmeldelser for narkotika økte sammenlignet med 2022, med 88 anmeldelser eller 68 %, var det likevel en betydelig nedgang sammenlignet med årene før pandemien, og sammenlignet med 2019, hvor nedgangen var på over 50 %. Samtidig viser resultater fra Ungdata-undersøkelsen, og rapporten Ung i Oslo 2023 at det var flere sammenlignet med undersøkelsen i 2021 som rapporterer bruk av illegale

Tabell 1 Antall anmeldelser med mistenkt 10–17 år, fordelt etter lovbruddskategori. Gjerningssted Oslo kommune.

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	22-23 i %	Prepandemi endring	Prepandemi endring i %
Annen	240	285	366	298	308	272	500	228	83.8%	203	68.4%
Bæring av kniv/ annet våpen	34	60	79	77	54	77	148	71	92.2%	90	156.6%
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	38	20	43	36	41	31	113	82	264.5%	79	235.6%
Ordensforstyrrelser	29	34	42	38	20	23	21	-2	-8.7%	-14	-40.0%
Narkotika	446	504	463	220	184	130	218	88	67.7%	-253	-53.7%
Seksuallovbrudd	67	60	57	70	59	41	59	18	43.9%	-2	-3.8%
Skadeverk	64	84	81	73	70	58	81	23	39.7%	5	6.1%
Trafikk	77	93	109	73	131	164	217	53	32.3%	124	133.3%
Vinning	711	659	666	586	428	530	856	326	61.5%	177	26.1%
Butikktveri	532	435	401	374	298	411	602	191	46.5%	146	32.0%
Ran	72	93	103	88	61	39	126	87	223.1%	37	41.0%
Vold	477	526	628	449	437	459	712	253	55.1%	168	31.0%
Fysisk vold	282	298	352	256	241	276	401	125	45.3%	90	29.1%
Mot. off. tj.person	78	98	134	89	67	62	129	67	108.1%	26	24.8%
Trusler	108	127	135	97	124	117	175	58	49.6%	52	41.9%
Økonomi	91	73	83	81	97	132	141	9	6.8%	59	71.3%
Total	2173	2284	2453	1852	1714	1786	2784	998	55.9%	481	20.9%

rusmidler. Antallet som rapporterte å ha brukt kokain hadde blant annet doblet seg fra 2021.²¹ Det er altså mye som tyder på at utviklingen i anmeldelser av narkotikalovbrudd er lite representativt for omfanget, og utviklingen over tid, på dette området.

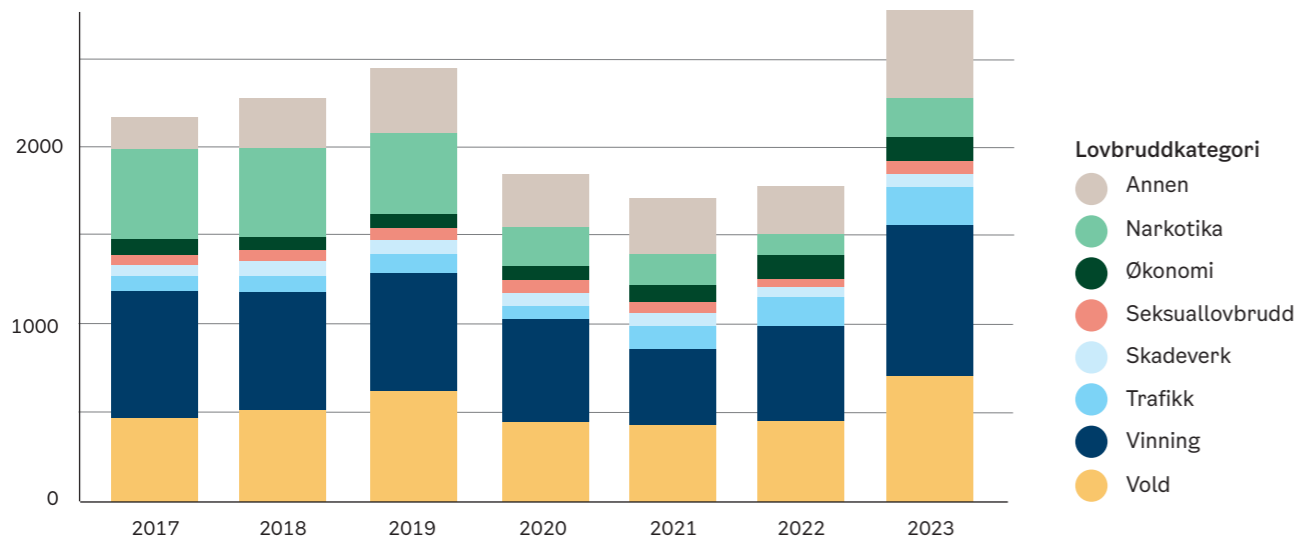
Spesielt vold og vinning skiller seg ut som de to lovbruddskategoriene som barn og unge oftest anmeldes for. I 2023 var det registrert 856 anmeldelser i kategorien vinning. Dette var en økning på 26 % sammenlignet med årene før pandemien. Sammenlignet med 2019 var økingen på 29 %, og sammenlignet med 2022 var økingen på 62 %. Av de 856 anmeldelsene i kategorien var 602 for butikktveri, og butikktveri alene utgjorde 22 % av alle anmeldelser i Oslo kommune med mistenkte i aldersgruppen 10-17 år. For butikktveri var det samtidig en økning på 32 % sammenlignet med årene før pandemien. Sammenlignet med 2019 var økingen på 50 %, og sammenlignet med 2022 var økingen på 47 %.

Butikktveri er en kategori som potensielt påvirkes i stor grad av kontrollvirksomhet fra både næringsliv og vektorselskaper. Det har vært rettet betydelig fokus mot økning i anmeldte butikktveri i 2023 og i dialog med næringslivet uttrykkes det også at dette er et økende problem. Samtidig er det mulig at det i respons til dette også har vært et større fokus på å avdekke og anmelde butikktveri også når det begås av personer under kriminell lavalder. Det har blant annet vært rettet fokus mot unge jenter og hvilke varer og butikker som får stor oppmerksomhet i sosiale medier. Ofte er dette knyttet til kosmetikk. Dette samsvarer også med kjønnsfordelingen i anmeldte butikktveri. I hvor stor grad tallene gjenspeiler økt avdekking og større anmeldelsestilbøyelighet og i hvor stor grad det representerer et økende problem er vanskelig å fastslå. At det i realiteten er en kombinasjon av dette som har ført til økte anmeldelsestall fremstår også som en sannsynlig forklaring.

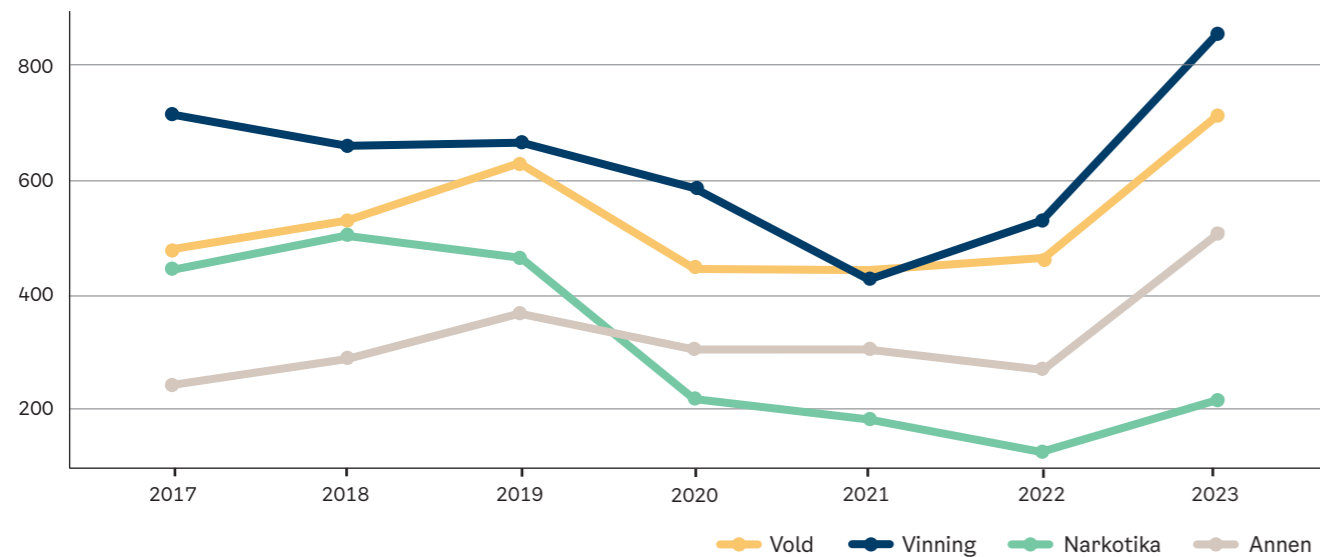
²⁰ Se for eksempel Oslo politidistrikts rapportering på anmeldt kriminalitet for året 2023: www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/oslo/rapporter/kriminalitet-i-oslo/anmeldt-kriminalitet-i-oslo-politidistrikt-2023.pdf

²¹ Bakken, A. (2023). Ung i Oslo 2023. Ungdomsskolen og videregående skole. NOVA Rapport 6/23. Oslo:NOVA, OsloMet. S. 54–63

Figur 2 Antall anmeldelser med mistenkt 10-17 år, fordelt etter lovbruddskategori. Gjerningssted Oslo kommune.

Figur 3 Antall anmeldelser med mistenkt 10-17 år, fordelt etter utvalgte lovbruddskategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

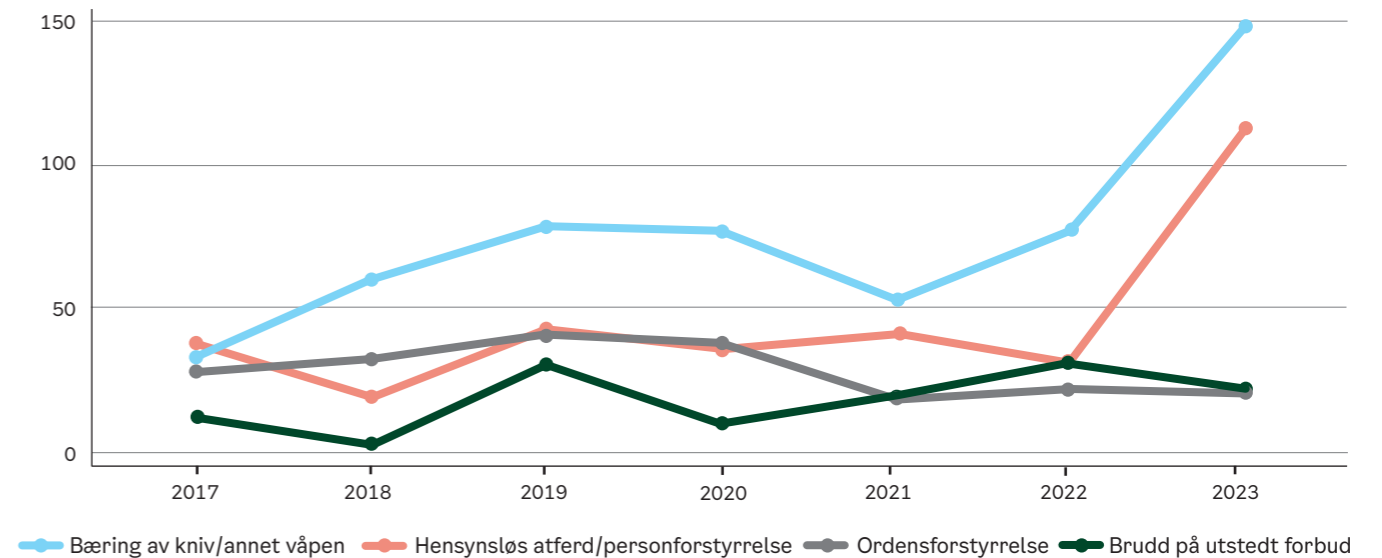
Foruten butikktveri har det innenfor kategorien vinning også vært en økning i ransanmeldelser i 2023,²² men dette utgjorde en liten andel av anmeldelsene for vinningskriminalitet. Det ble registrert 126 anmeldelser for ran i 2023. Deler av dette knytter seg til en liten gruppe mistenkte. Sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien økte antall anmeldelser for ran med 37 anmeldelser, og sammenlignet med 2019 var økningen på 23 anmeldelser. Antall anmeldelser for ran i 2022 var det laveste i registreringsperioden (2017

–2023) med 39 anmeldelser, noe som gjør at økningen fra 2022–2023 er på hele 87 anmeldelser.

Voldskriminalitet slik fordelingen her er gjort, omfatter underkategoriene fysisk vold, trusler og vold mot offentlig tjenesteperson. Sistnevnte omfatter igjen både fysisk vold, trusler, hindring og forulemping.²³ Totalt var antall anmeldelser i kategorien vold på 712 anmeldelser i 2023. Sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien var dette en økning på 168

²² Ran er her definert etter straffeloven §327, som tar utgangspunkt i bruk av vold eller trusler, og omfatter ikke tyveri fra person
²³ Som definert i straffeloven §156

Figur 4 Antall anmeldelser med mistenkt 10-17 år, fordelt på utvalgte underkategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

anmeldelser (31 %). Sammenlignet med 2019 var økningen på 84 anmeldelser (13 %) og sammenlignet med 2022 var økningen på 253 anmeldelser (55 %). Ser man kun på fysisk vold var antallet anmeldelser 401 i 2023, noe som var en økning på 90 anmeldelser (29 %) sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien. Det var 49 flere anmeldelser enn i 2019 (14 %), og en økning på 125 anmeldelser (45 %) sammenlignet med 2022. Vold fremstår som en av de kategoriene hvor det var en økning også i årene før pandemien, og hvor økningen i 2023 representerer en fortsettelse på den utviklingen. Her var det imidlertid igjen betydelige aldersforskjeller. Utviklingen i vold er også beskrevet nærmere i kapittel 3.

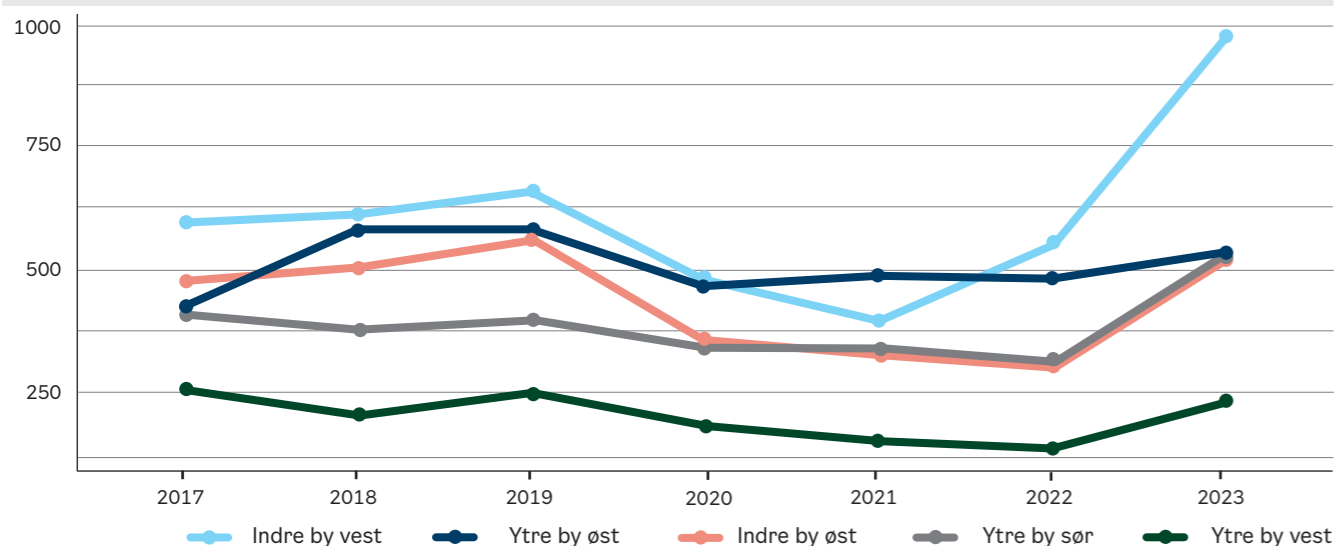
Den siste store lovbruddskategorien er samlekategoriene annen. Denne omfatter en rekke ulike lovbrudd, og figur 4 viser utviklingen innenfor de mest relevante underkategoriene for aldersgruppen. Her inngår blant annet anmeldelser for bæring av kniv/annet våpen, hvor det ble registrert 148 anmeldelser i 2023. Det var en økning på 90 anmeldelser, eller over dobbelt så mange anmeldelser sammenlignet med årene før pandemien, og en økning på 69 anmeldelser (87 %) sammenlignet med 2019. For bæring av kniv/annet våpen har politiets kontrollvirksomhet stor betydning for antall anmeldelser, og det er derfor vanskelig å si i hvilken grad dette

gjenspeiler en reel økning, eller om økningen er et resultat av mer avdekking. Bæring av kniv er et tema som har fått stor oppmerksomhet, og hvor det også har vært et uttrykt fokus fra politiet på avdekking. Anmeldelser for bæring av kniv/annet våpen økte også i 2022 etter en nedgang i 2021, og økningen fortsatte fra 2022 til 2023, med 71 flere anmeldelser (92 %).²⁴

Det var også en betydelig økning i antall anmeldelser for hensynsløs atferd og personforfølgelse blant barn og unge i 2023. Dette er en kategori hvor man både ser anmeldelser knyttet til hendelser som fant sted i det fysiske rom, men også flere anmeldelser som har opphav fra sosiale medier. Her var det også kjønnsforskjeller. Problematikken i sosiale medier gjorde seg spesielt gjeldende blant unge jenter, mens det for gutter var flere anmeldelser med bakgrunn fra hendelser i det fysiske rom. Som figur 4 tydelig viser, knytter økningen seg her til endringer fra 2022–2023, og samtidig til et nivå som var betydelig høyere enn årene før pandemien. I perioden 2017–2022 lå antall anmeldelser mellom 20 og 43 per år og i 2023 var antallet 113, noe som var en økning på 82 anmeldelser sammenlignet med 2022. Sett i forhold til det totale antall anmeldelser i aldersgruppen var dette fortsatt en liten del av alle anmeldelser.

²⁴ Se Allvin, A. & Söderholm, T. (2023) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo 2022. Utfordringer i ulike geografiske områder (rapport 23:01) Oslo politidistrikt. S. 86–87 for beskrivelse av denne utviklingen i fjorårets rapport.

Figur 5 Antall anmeldelser med mistenkt 10-17 år, fordelt etter byområde. Gjerningssted Oslo kommune.

Geografisk fordeling

Den geografiske fordelingen av barne- og ungdomskriminaliteten var tema for SaLTo-rapporten for 2022.²⁵ Det gis derfor kun en kort beskrivelse av utviklingstrekene i denne rapporten. For å beskrive fordelingen brukes her Oslo kommunes inndeling mellom ytre og indre by. Oslo er her delt inn i indre by vest (Sentrum, St. Hanshaugen og Frogner), indre by øst (Gamle Oslo, Grünerløkka og Sagene), ytre by vest (Ullern, Vestre Aker og Nordre Aker), ytre by øst (Bjerke, Grorud, Stovner og Alna), og ytre by sør (Østensjø, Nordstrand og Søndre Nordstrand).

Den klart største økningen i 2023 så man i indre by vest, hvor det etter en betydelig nedgang under pandemien, var en økning også sammenlignet med tiden før pandemien. Antall anmeldelser i dette området økte med 57 % sammenlignet med gjennomsnittet før pandemien, og 48 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 79 %. Indre by vest var det området i byen hvor nedgangen under pandemien var mest fremtredende. Samtidig var økningen fra 2022-2023 ikke bare en tilbakegang til nivået før pandemien, men også en betydelig økning sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og sammenlignet med 2019. Den klart største kategorien her var vinning, hvorav det meste var butiktyveri, og mye av økningen var også i denne kategorien. En betydelig del av dette knyttet seg til økningen i sentrum, som her inngår som en del av indre by vest.

For *indre by øst* var det også vært en betydelig nedgang i antall anmeldelser under pandemien, og en påfølgende økning i 2023. Totalt sett var antall anmeldelser noe lavere enn i 2019 (-8 %), og tilnærmet likt gjennomsnittet for årene før pandemien. Sammenlignet med 2022 var økningen på 68 %. Type lovbrudd som lå til grunn for veksten i indre by øst i 2023 var mer jevnt fordelt enn i indre by vest, og vold var den største kategorien med 152 anmeldelser, etterfulgt av vinningslovbrudd og samlekategoriene annen kriminalitet med henholdsvis 86 og 88 anmeldelser.

I *ytre by vest* var også økningen fra 2022-2023 utelukkende en tilbakegang til nivået før pandemien, og antall anmeldelser var tilnærmet likt både sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 95 anmeldelser (70 %). Her var også antall anmeldelser fordelt relativt likt mellom kategoriene vold, vinning, annet og trafikk.

I *ytre by øst* var nedgangen, og den påfølgende økningen etter pandemien mindre. Det ble registrert noe færre anmeldelser i årene 2020-2022 sammenlignet med 2018 og 2019, men samtidig var nivået lavere i 2017 enn under pandemien. Det var en økning i anmeldelser for vold i dette området, mens det samtidig var en svak nedgang i flere av de andre kategoriene. Sammenlignet med årene før pandemien var økningen på 33 anmeldelser for vold, men sammenligner man med 2019 var

økningen kun på 11 anmeldelser. Sammenlignet med 2022 var økningen i vold i ytre by øst på 51 anmeldelser, fra 133 anmeldelser i 2022 til 184 anmeldelser i 2023.

I *ytre by sør* var økningen fra 2022 til 2023 også en økning fra årene før pandemien. Sammenlignet med gjennomsnittet før pandemien var økningen på 125 anmeldelser (32 %), og sammenlignet med 2019 var økningen på 123 anmeldelser (31 %). Sammenlignet med 2022 var økningen på 207 anmeldelser (66 %). Også her var det vold, etterfulgt av kategoriene annen og vinning som utgjorde de største lovbruddskategoriene, og økningen fordelte seg også på disse kategoriene.

Unge registrert med gjentatt kriminalitet

Av de 1795 personene registrert med ett eller flere forhold i aldersgruppen 10-17 år i 2023 var 217 registrert med 4 eller flere forhold, noe som utgjorde 12 % av alle mistenkte i aldersgruppen i 2023. Andelen er tilnærmet likt 2019. Ser man tilbake til 2017 var dette tallet 10 %, og i 2022 var andelen under 9 %. Antall personer registrert med 4 eller flere forhold i 2022 var det laveste i registreringsperioden, og økningen fra 2022 til 2023 er på 105 personer. Sammenlignet med gjennomsnittet før pandemien er økningen på 47 personer og sammenlignet med 2019 er økningen på 30 personer. Majoriteten av de som registreres med gjentatt kriminalitet er gutter, og dette har vært relativt jevnt gjennom årene.²⁶ I 2023 var 76 % av de som er registrert med 4 eller flere forhold registrert med Norge som fødeland.

En enda mindre gruppe er de registrert med 10 eller flere anmeldelser i løpet av kalenderåret. I 2023 utgjorde denne gruppen 49 personer, eller i underkant av 3 % av alle i aldersgruppen 10-17 år registrert med ett eller flere forhold. I 2022 var denne andelen nede på under 1 %. Til sammen utgjorde denne gruppen litt over 2 % av alle barn og unge registrert med et eller flere lovbrudd i 2017, og andelen var tilsvarende i 2019.

Endringer i denne gruppen blir noen ganger brukt som et mål på arbeidet med de barn og unge som man er spesielt bekymret for, og som man ønsker målrettede tiltak ovenfor. Det er samtidig en klar sammenheng mellom antallet i denne gruppen, og det totale antall anmeldelser. Kontrollvirksomhet vil også kunne få stort utslag fra år til år for denne gruppen. For eksempel så man at både antall personer i denne gruppen, og andelen av det totale antall personer gikk betydelig ned under pandemien, samtidig som antall anmeldelser sank. Tilsvarende har antall personer i denne gruppen økt, samtidig med at antall anmeldelser har økt i 2023, og antall personer i denne gruppen er nå det høyeste i hele registreringsperioden (2017-2023).

Dette målet sier ikke noe om alvorlighetsgraden av de registrerte forholdene. Det kan for eksempel være snakk om flere, og alvorlige saker, men det kan samtidig være snakk om 4 mindre alvorlige forhold som gjør at en person teller med i denne statistikken. Fortsatt er det slik at fleste barn og unge som anmeldes er kun registrert med ett forhold i kalenderåret, men at en liten gruppe barn og unge er anmeldt gjentatte ganger, og står for en betydelig andel av den registrerte kriminaliteten i kommunen.

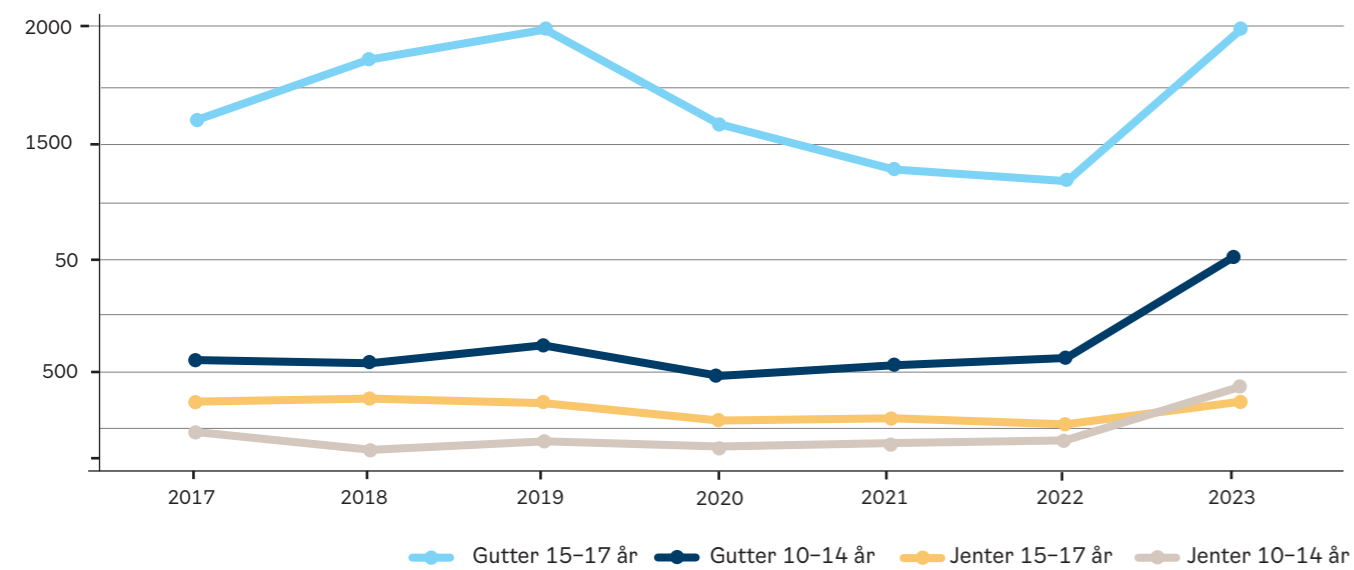
²⁵ Allvin, A. & Söderholm, T. (2023) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo 2022. Utfordringer i ulike geografiske områder (rapport 23:01) Oslo politidistrikt.

²⁶ Denne gruppen er beskrevet i en temarapport fra 2022. Se; Oslo politidistrikt (2022) Risiko og livssammenheng for unge kriminelle i Oslo. En ustødig grunnmur for mestring.

Tabell 2 Antall mistenkte personer fordelt etter aldersgrupper og kjønn. Gjerningssted Oslo kommune.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	22-23 i %	Prepandemi endring	Prepandemi endring i %
Jenter totalt	379	325	320	338	365	374	571	197	52.7%	230	67.3%
Jenter 10-14 år	169	114	120	130	151	169	308	139	82.2%	174	129.3%
Jenter 15-17 år	216	217	202	211	214	207	272	65	31.4%	60	28.5%
Gutter totalt	1080	1001	1190	1033	961	942	1224	282	29.9%	134	12.3%
Gutter 10-14 år	355	284	376	310	324	378	470	92	24.3%	132	38.9%
Gutter 15-17 år	745	754	839	739	652	583	795	212	36.4%	16	2.0%
10-17 år	1459	1326	1510	1371	1326	1316	1795	479	36.4%	363	25.4%
10-14 år	524	398	496	440	475	547	778	231	42.2%	305	64.6%
15-17 år	961	971	1041	950	866	790	1067	277	35.1%	76	7.7%

Figur 6 Antall forhold for mistenkt 10-17 år, fordelt etter aldersgruppe og kjønn. Gjerningssted Oslo kommune.

Kjønn og alder

Totalt var 1795 personer i aldersgruppen 10–17 år registrert med ett eller flere forhold i 2023. 68 % av de registrerte i 2023 var gutter, og den største gruppen var gutter i alderen 15–17 år. Det er betydelige kjønns- og aldersforskjeller i utviklingen, og i hvilke lovbruddstyper barn og unge anmeldes for. I 2023 var det for første gang i registreringsperioden (2017–2023) registrert flere jenter i alderen 10–14 år enn jenter i alderen 15–17 år, mens det for gutter fortsatt var flere personer (og forhold) i den eldre aldersgruppen.

En annen måte å se på fordelingen for alder og kjønn, er å se på antall straffbare forhold. Som beskrevet innledningsvis er dette et annet mål enn anmeldelser og personer. En anmeldelse med flere mistenkte personer vil være representert ved tilsvarende mange forhold, og en person anmeldt for flere lovbrudd vil tilsvarende være representert ved like mange forhold. Her blir forskjellene mellom gruppene enda tydeligere. Gutter representerte 79 % av alle forhold i aldersgruppen 10-17 år i 2023, og gutter i alderen 15-17 år utgjorde alene over halvparten av alle forhold. Når man teller antall forhold blir også forskjeller i kjønn og alder under og etter pandemien tydeligere.

Den betydelige nedgangen under pandemien knyttet seg hovedsakelig til den eldre aldersgruppen, og var spesielt tydelig blant gutter 15–17 år. For den yngre aldersgruppen, som samlet sett utgjorde en mindre andel både i antall personer og i straffbare forhold, var det en økning også under pandemien, og en betydelig økning fra 2022 til 2023. Den økningen man så i 2023 sammenlignet med 2019 i det totale antall anmeldelser for aldersgruppen 10–17 år knyttet seg med andre ord primært til den yngre aldersgruppen. Det var også

tydelige forskjeller i type lovbrudd både mellom kjønnene, og for aldersgruppene.

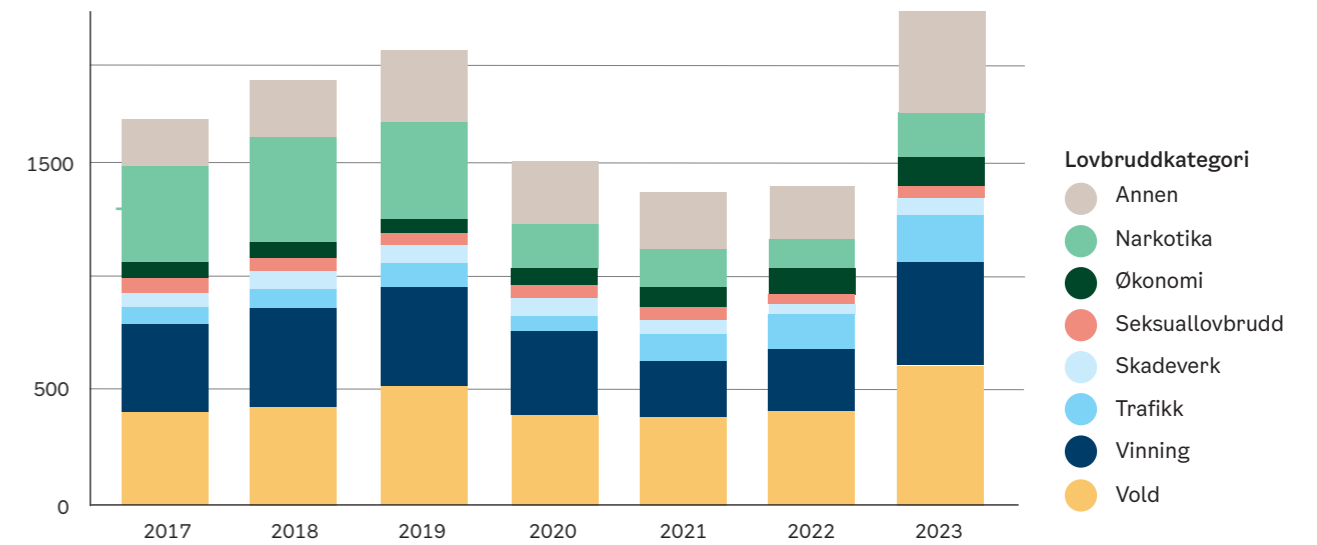
Kriminalitetsutviklingen for gutter

Det var registrert 2157 anmeldelser for gutter i aldersgruppen 10–17 år i 2023.²⁷ Dette var en økning på 17 % sammenlignet med årene før pandemien, og en økning på 9 % fra 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 55 %. Økningen fra 2022–2023 representerte med andre ord i stor grad en tilbakegang til nivået i 2019, og dette var et resultat av at det totale bildet for gutter domineres av den eldre aldersgruppen.

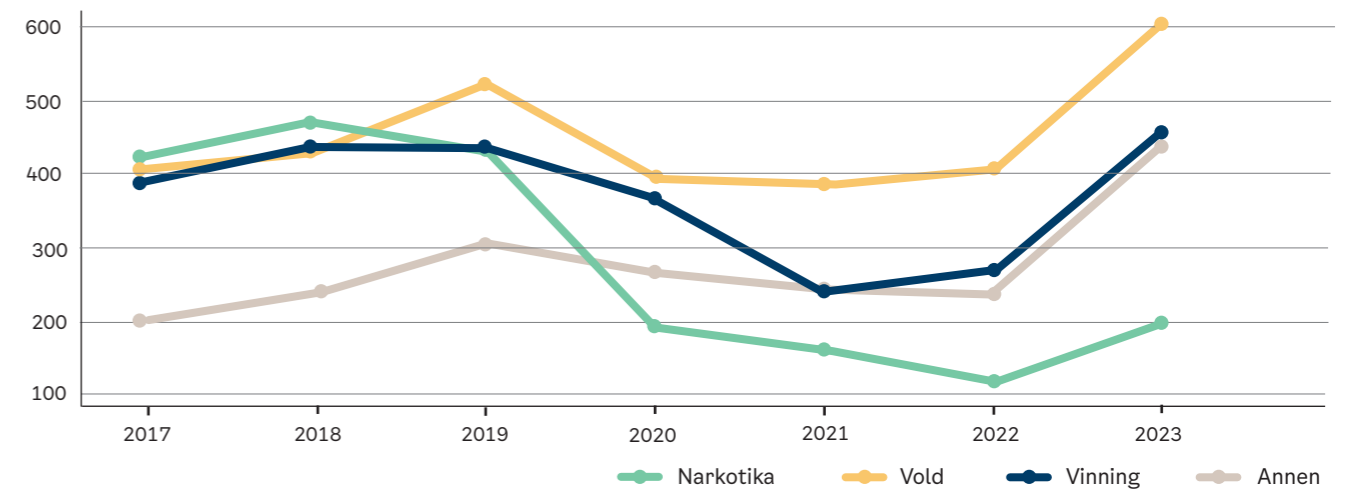
Den mest vanlige lovbruddskategorien for gutter i 2023 var vold, etterfulgt av vinning og annen. Ser man tilbake på årene før pandemien utgjorde narkotika på et tidspunkt den største andelen av anmeldelser for gutter, tett etterfulgt av vold. Med den kraftige nedgangen i antall anmeldelser for narkotika var vold den kategorien med flest anmeldelser de 5 årene. Av alle voldsanmeldelser, blant gutter, i 2023 var 58 % for fysisk vold.. For voldsanmeldelsene totalt var det en økning på 36 % sammenlignet med årene før pandemien, og en økning på 18 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 49 %. For fysisk vold var tilsvarende økning på 38 % sammenlignet med årene før pandemien, og 23 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 46 %.

For vinningskriminalitet var omlag halvparten av anmeldelsene blant gutter i 2023 for butikktveri. Butikktveri utgjorde imidlertid kun 10 % av anmeldelsene blant gutter (mot 59 % for jenter). Det var generelt større variasjon i lovbruddskategoriene for gutter, sammenlignet med jenter. Ran er også en underkategori av vinning, og dette er en kategori hvor registrerte anmeldelser

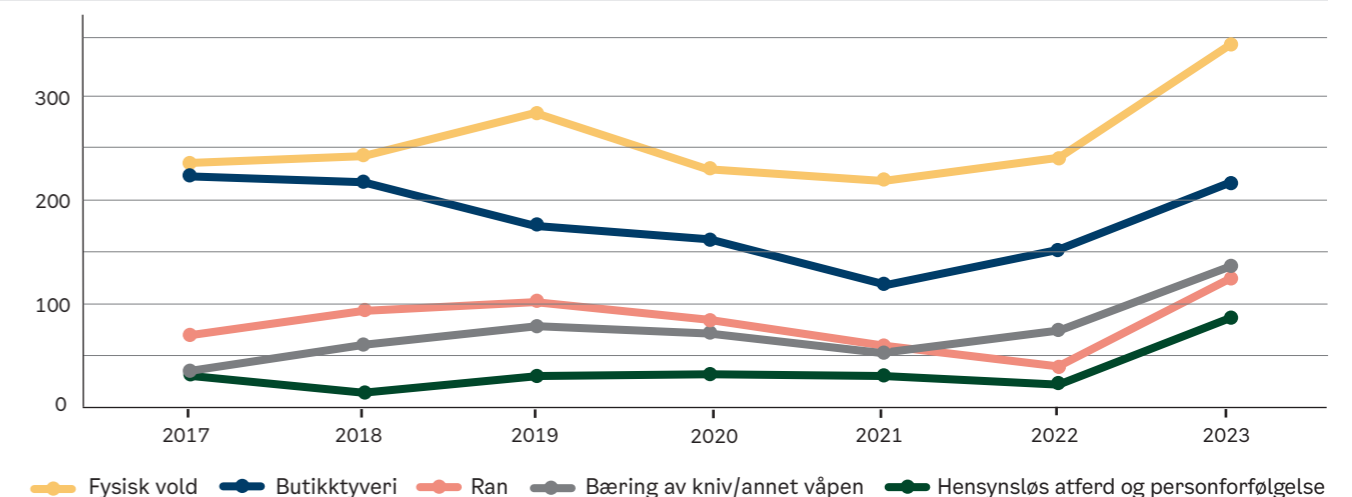
Figur 7 Antall anmeldelser med mistenkte gutter 10-17 år, fordelt etter lovbruddskategori. Gjæringssted Oslo kommune.

Figur 8 Antall anmeldelser med mistenkt gutter 10-17 år, fordelt etter utvalgte lovbruddskategorier. Gjæringssted Oslo kommune.

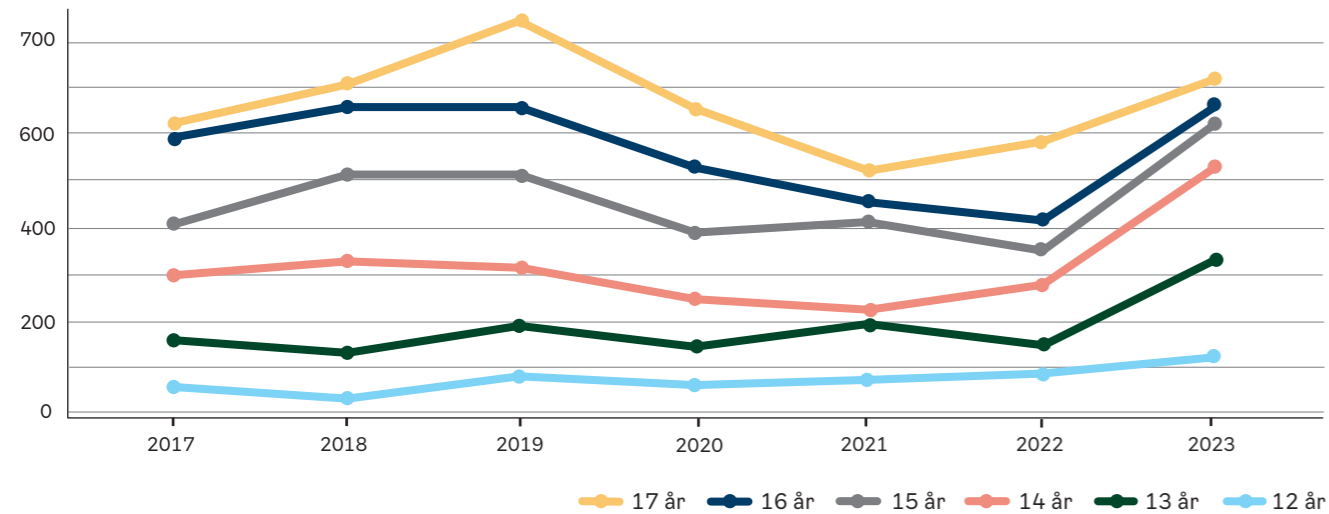

Figur 9 Antall anmeldelser med mistenkt gutter 10-17 år, fordelt etter utvalgte underkategorier. Gjæringssted Oslo kommune.

²⁷ Merk at en anmeldelse kan bestå av flere personer, på tvers av alder og kjønn. I antall anmeldelser for de ulike gruppene telles antall anmeldelser hvor minst en person oppfyller kriteriet. Når man her snakker om anmeldelser for gutter, telles antall anmeldelser hvor minst en av gjæringspersonene er gutt.

Figur 10 Antall forhold for mistenkte gutter 10-17 år, fordelt etter alder. Gjerningssted Oslo kommune.

nesten utelukkende knyttet til gutter. Sammenligner man med årene før pandemien var økningen på 37 anmeldelser (43 %), og sammenlignet med 2019 var økningen på 22 %. 2022 var et år med få anmeldte ran i aldersgruppen sammenlignet med de andre årene, og økningen fra 2022-2023 for gutter var på 86 anmeldelser, fra 38 anmeldelser i 2022 til 124 anmeldelser i 2023. Ser man på tidligere år har antallet variert fra 38 anmeldelser i 2022 til 102 anmeldelser i 2019.

Innen kategorien annen har det blant annet vært en økning i antall anmeldelser for bæring av kniv og annet våpen, både sammenlignet med 2022 og årene før pandemien. Som tidligere nevnt er dette en kategori som i stor grad påvirkes av politiets kontrollvirksomhet, noe som gjør det spesielt vanskelig å skille økt fokus, og avdekking fra en reell økning i antall unge (herunder gutter) som bærer kniv. Totalt var det blant gutter registrert 135 anmeldelser for bæring av kniv i 2023, noe som var en økning på 79 anmeldelser sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og en økning på 59 anmeldelser sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 63 anmeldelser.

Når det gjelder aldersfordelingen var det slik at det blant gutter var flest registrerte personer i den eldste aldersgruppen. Det samme var også tilfellet for antall forhold. Videre fordeler antall forhold seg slik at det er de eldste (17 år) som er registrert med flest forhold,

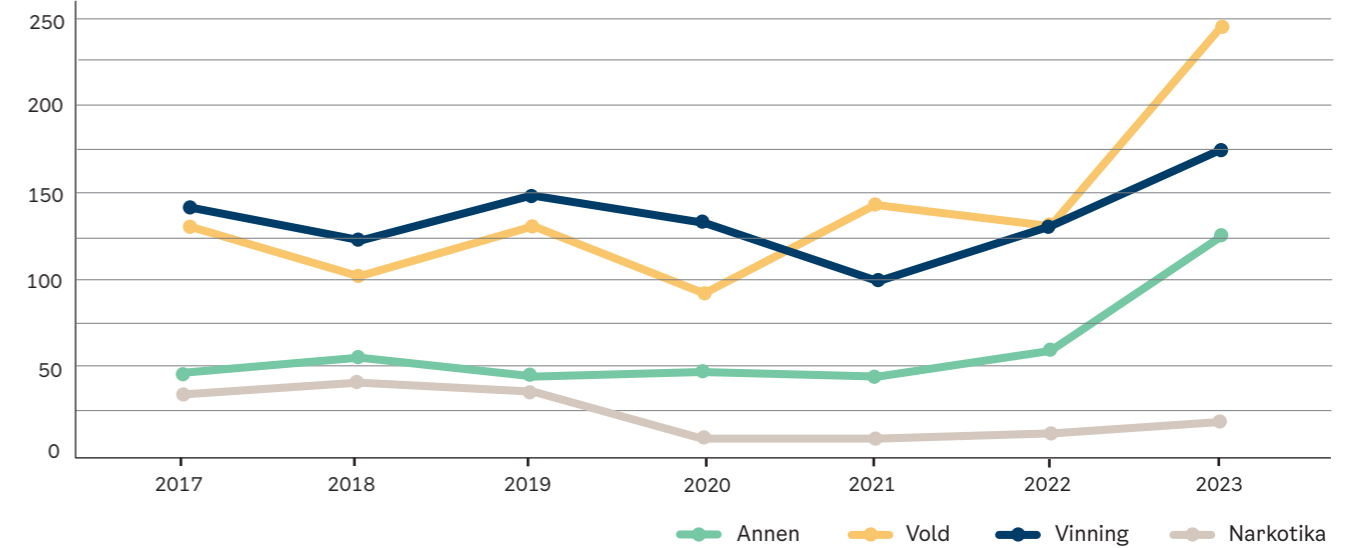
og antallet synker med alderen. Dette var tilfellet i hele registreringsperioden 2017-2023.

Gutter 10-14 år

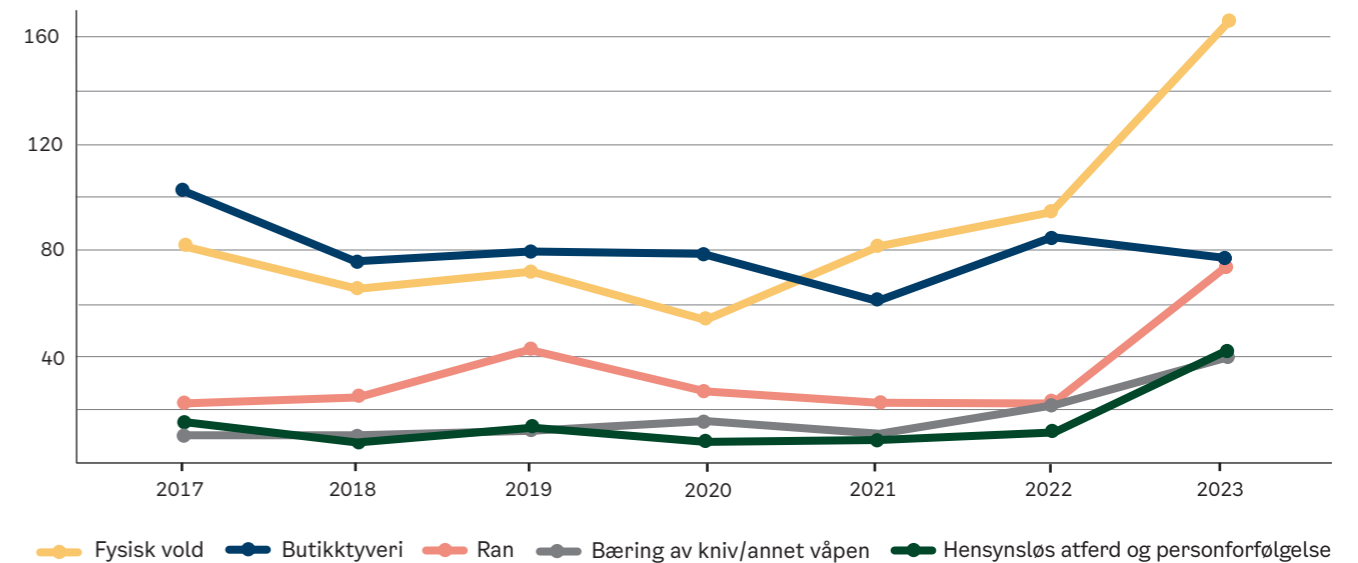
Det ble registrert 662 anmeldelser for gutter i alderen 10-14 år i 2023, og dette var en økning på 61 % sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og en økning på 52 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 66 %. Det var ikke den samme tydelige nedgangen i antall anmeldelser under pandemien som for den eldre aldersgruppen, og økningen fra 2022-2023 representerte samtidig en økning forbi det nivået vi så før pandemien. Dette var spesielt tilfellet for kategoriene vold og annen. I den grad man så en nedgang under pandemien i denne gruppen knyttet dette seg hovedsakelig til vinningskriminalitet. Også blant denne gruppen har antall narkotikaanmeldelser gått ned sammenlignet med årene før pandemien, men antallet har vært lavt sammenlignet med andre kategorier, og sammenlignet med gutter i alderen 15-17 år gjennom hele registreringsperioden.

I 2023 ble det registrert 246 anmeldelser for vold blant gutter 10-14 år, og 165 av disse var for fysisk vold. Sammenlignet med årene før pandemien, var dette mer enn en dobling både i antall anmeldelser for vold totalt, og for fysisk vold. Sammenlignet med 2019 var økningen på 88 % for vold totalt, og en dobling i antall anmeldelser for fysisk vold. Til dette bildet hører det med at antall anmeldelser for vold i denne aldersgruppen gjen-

Figur 11 Antall anmeldelser med mistenkt gutter 10-14 år, fordelt etter utvalgte lovbruddskategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

Figur 12 Antall anmeldelser med mistenkt gutter 10-14 år, fordelt etter utvalgte underkategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

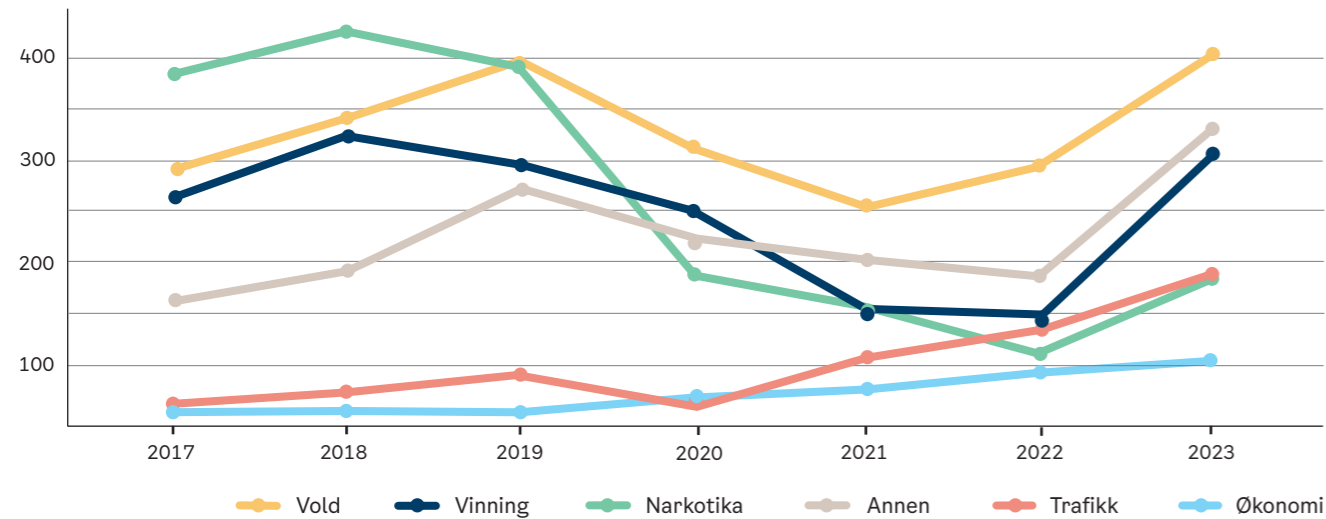

nomgående er lavere enn for den eldre aldersgruppen, men utgjorde en større andel av anmeldelsene i 2023 enn det som har vært tilfellet tidligere.

Figur 12 viser noen utvalgte underkategorier for gutter i alderen 10-14 år, og utviklingen innenfor disse kategoriene over tid. Om man ser nærmere på noen sentrale underkategorier kommer blant annet utviklingen i anmeldelser for fysisk vold både under og etter pan-

demien tydeligere frem. Det har vært en økning i fysisk vold for gutter 10-14 år for hvert år fra 2020 til 2023. Det var også en økning i underkategoriene hensynsløs atferd og personforfølgelse og bæring av kniv/annet våpen som ligger under lovbruddskategorien annen. Det var også en økning i ran blant denne gruppen, og deler av denne utviklingen knyttes til et fåtall personer som er anmeldt flere ganger.

Figur 13 Antall anmeldelser med mistenkt gutter 15-17 år, fordelt etter utvalgte lovbruddskategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

Gutter 15-17 år

For gutter i aldersgruppen 15-17 år ble det registrert 1594 anmeldelser i 2023. Dette var en økning på 8 % sammenlignet med årene før pandemien, men tilnærmet likt antall anmeldelser som i 2019. Økningen i 2023 kan derfor tolkes som en tilbakegang til nivået i 2019. Dette er den gruppen som representerte størstedelen av den registrerte kriminaliteten målt i antall personer og forhold både i 2023, og i tidligere år. Det samme mønsteret ser man for antall anmeldelser.

Det største antall anmeldelser for gutter 15-17 år i 2023 var i kategorien vold, etterfulgt av annen og vinning. I tillegg til de tre største kategoriene fremstår også narkotika, trafikk og økonomi som relevante kategorier for denne gruppen. Narkotikalovbrudd har tidligere utgjort den største lovbruddstypen for gutter i aldersgruppen, men dette har endret seg de siste årene. Selv om antall anmeldelser for narkotika også sank under pandemien, og tilsvarende hadde en økning fra 2022-2023, var antall anmeldelser fortsatt på et betydelig lavere nivå enn før pandemien.

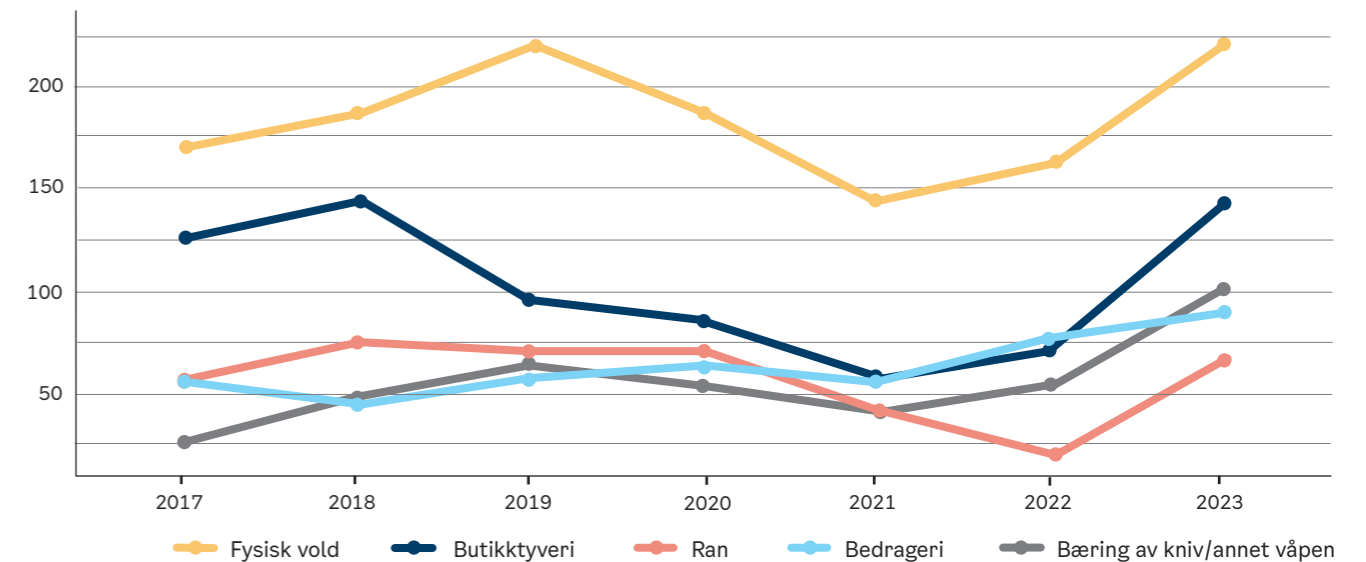
Samtidig som antall narkotikalovbrudd har gått ned, har antall anmeldelser i kategorien trafikk økt for denne aldersgruppen, fra et lavt nivå de siste årene. Her ser man heller ikke den samme nedgangen under pandemien som kommer til uttrykk i en del andre kategorier. I dette inngår også automatisk trafikk kontroll (ATK). Totalt var det registrert 195 anmeldelser for trafikk i 2023 blant gutter 10-17 år, noe som var en

økning på 114 anmeldelser, altså mer enn dobbelt så mange anmeldelser som før pandemien, og en økning på 52 anmeldelser (36 %) sammenlignet med 2022.

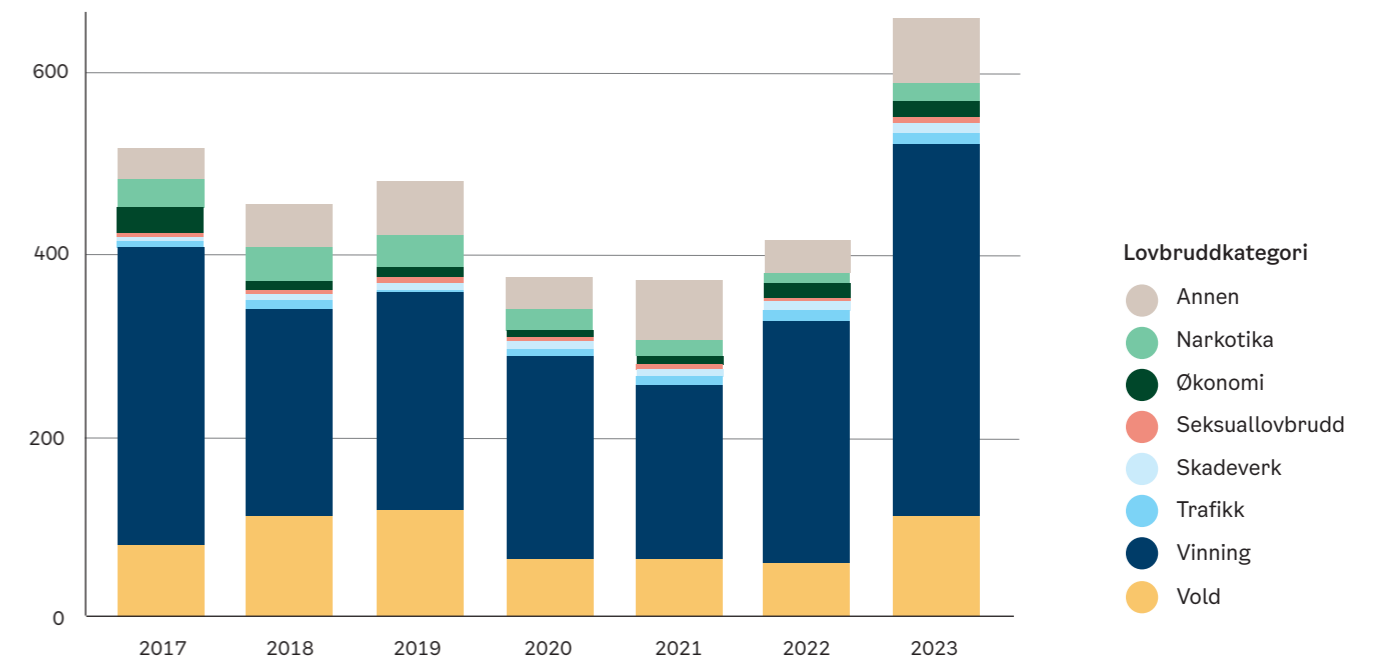
Vold har de siste årene stått igjen som den mest vanlige lovbruddstypen i gruppen etter at antall anmeldelser for narkotikalovbrudd har gått ned for gutter i den eldre aldersgruppen. Antall anmeldelser for vold steg i aldersgruppen i årene før pandemien, og økningen i 2023 representerte en tilbakegang til nivået i 2019. Det samme mønsteret ser man for vinningslovbrudd. For gutter inneholder vinningslovbrudd også anmeldelser for ran (som i svært liten grad er tilfellet for jenter). Ran fører seg også inn blant kategoriene hvor økningen i 2023 representerte en tilbakegang til nivået før pandemien for denne gruppen.

Det var også en økning i antall anmeldelser for økonomisaker for aldersgruppen i 2023, selv om dette fortsatt utgjorde en liten andel av det totale antall anmeldelser. Dette knyttet seg i hovedsak til bedragerisaker. Det var også en økning i antall anmeldelser for bæring av kniv og annet våpen i denne gruppen, som for de yngre guttene. Innenfor denne kategorien har det ikke vært en tydelig nedgang under pandemien. I 2023 er det registrert 101 anmeldelser for bæring av kniv og annet våpen med mistenkte gutter i alderen 15-17 år, og tallene for tidligere år har variert fra 25 anmeldelser i 2017, til 65 anmeldelser i 2018. Sammenlignet med 2022 var økningen på 47 anmeldelser.

Figur 14 Antall anmeldelser med mistenkt gutter 15-17 år, fordelt etter utvalgte underkategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

Figur 15 Antall anmeldelser med mistenkte jenter 10-17 år, fordelt etter lovbruddskategori. Gjerningssted Oslo kommune.

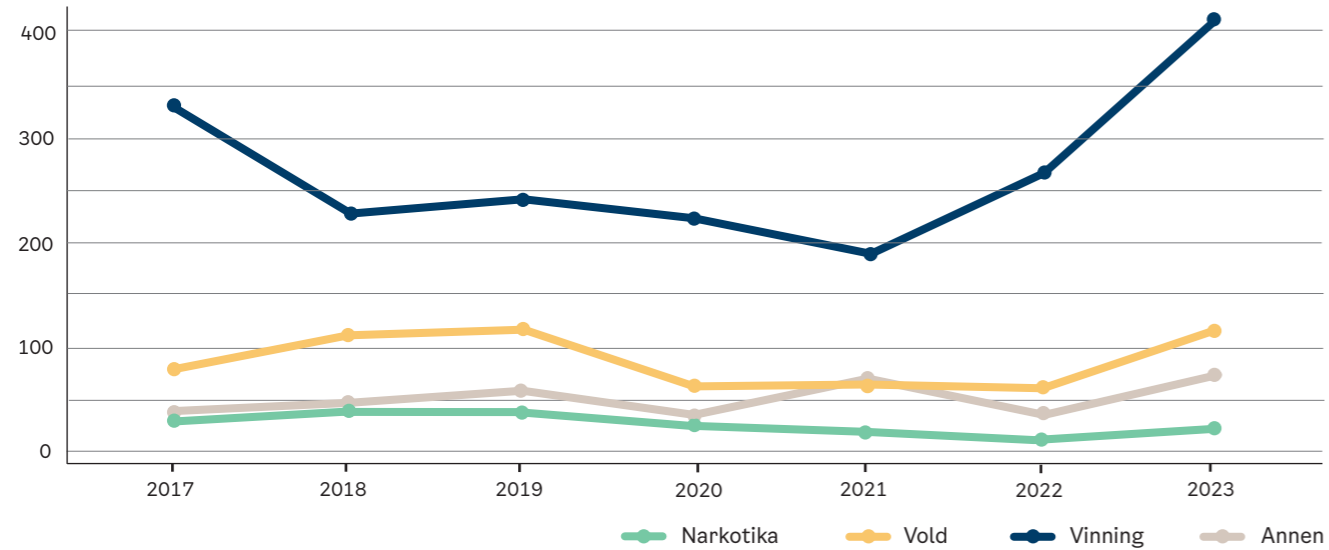
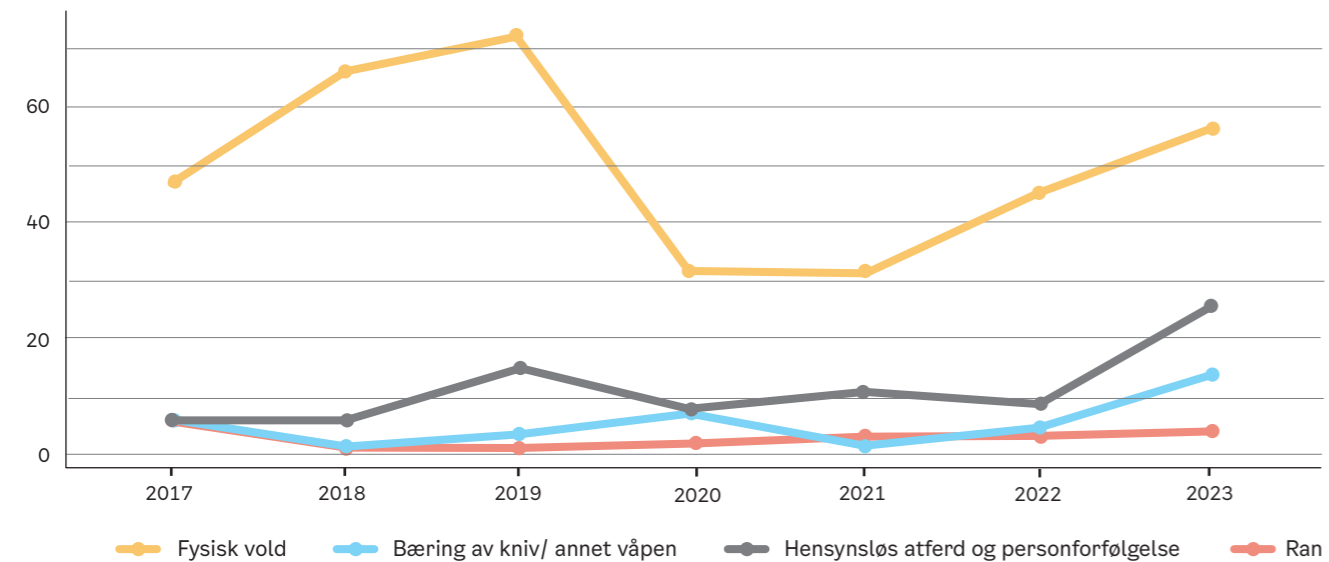
Kriminalitetsutviklingen for jenter

I 2023 ble det registrert 660 anmeldelser for jenter i alderen 10-17 år. Den klart største kategorien var vinningskriminalitet, hvorav det meste var butikktyveri. Dette samsvarer også med kriminalitetsbildet for tidligere år. Totalt var det en økning på 37 % i antall anmeldelser sammenlignet med årene før pandemien, og en økning på 38 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 59 %.

Også for jenter var det de tre kategoriene vinning, vold og annen som gikk igjen som de største kategoriene. For jenter var andelen av butikktyveri på hele 59 % av alle anmeldelser. Vold, som den nest største kategorien, utgjorde 17 % av alle anmeldelser (mot 28 % for gutter).

Det var en tydelig nedgang i anmeldelser for fysisk vold under pandemien, og på tross av økningen fra 2022-2023 var antall anmeldelser for fysisk vold blant

Figur 16 Antall anmeldelser med mistenkt jenter 10-17 år, fordelt etter utvalgte lovbruddskategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

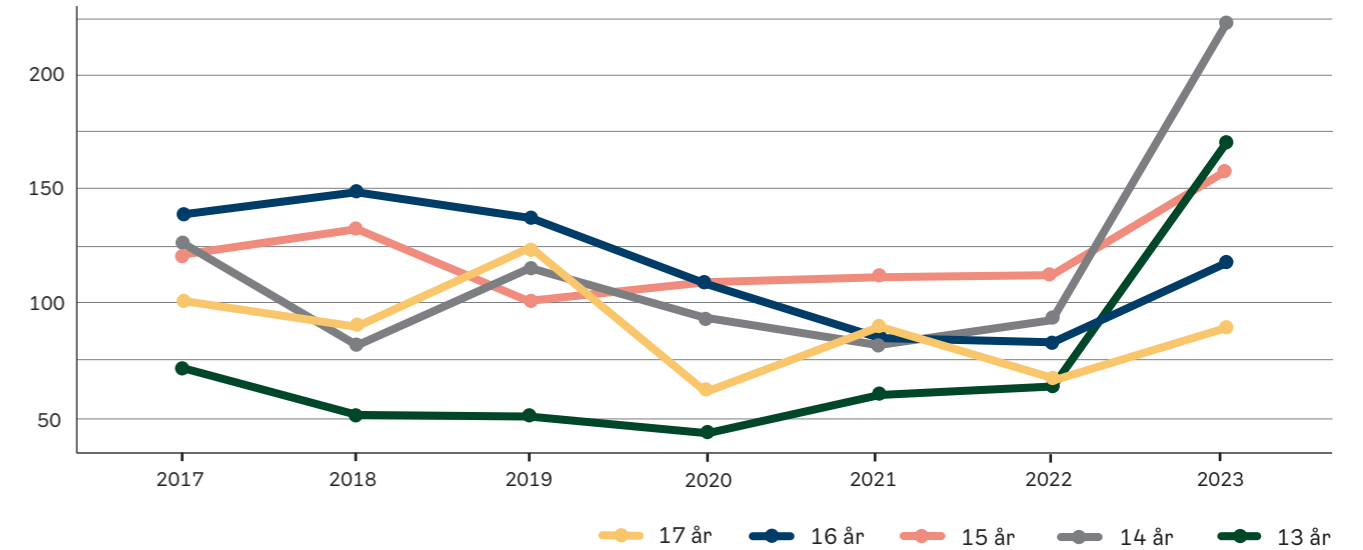
Figur 17 Antall anmeldelser med mistenkt jenter 10-17 år, fordelt etter utvalgte underkategorier. Gjerningssted Oslo kommune.²⁸

jenter samlet sett noe lavere enn gjennomsnittet for de tre siste årene før pandemien. For bæring av kniv/ annet våpen var det også en økning i antall anmeldelser, men her fra svært lave tall. I årene 2017–2022 varierte antall anmeldelser i denne underkategorien fra 0 til 7 anmeldelser, og i 2023 var det registrert 14 anmeldelser. En lignende trend så man innen kategorien hensynsløs atferd/personforfølgelse hvor antall anmeldelser i perioden 2017–2022 har variert fra 6–15. I 2023 var

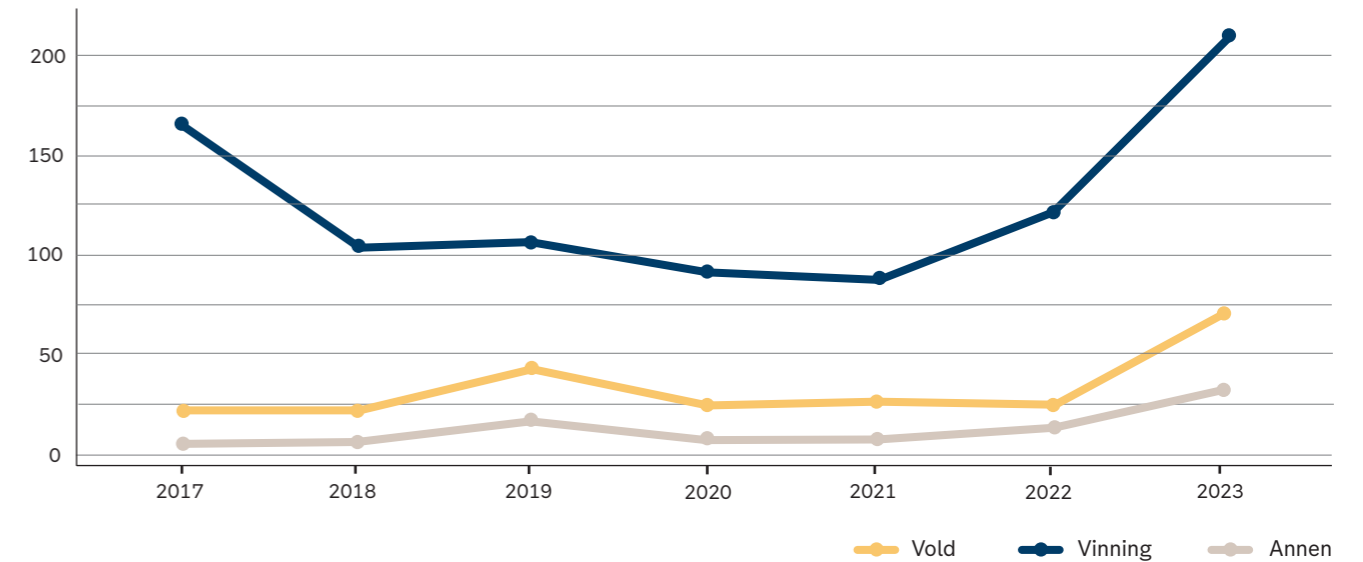
det 26 anmeldelser blant jenter for hensynsløs atferd/personforfølgelse.

Aldersfordelingen blant jenter skiller seg betraktelig fra guttene. For jenter er det ikke slik at det er de eldste som er registrert med flest forhold. Ser man bort ifra alderskullene 10–12 år, hvor antall anmeldelser gjennomgående er svært lavt, var det de eldste jentene i oversikten (17-åringer) som var registrert med færrest

Figur 18 Antall forhold for mistenkte jenter 10-17 år, fordelt etter alder. Gjerningssted Oslo kommune.

Figur 19 Antall anmeldelser med mistenkt jenter 10-14 år, fordelt etter utvalgte lovbruddskategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

forhold i 2023. Motsatt var det 14-åringer som var registrert med flest forhold i 2023, etterfulgt av 13 og 15-åringer. En medvirkende årsak til dette er antall butikktveri i denne gruppen.

Jenter 10–14 år

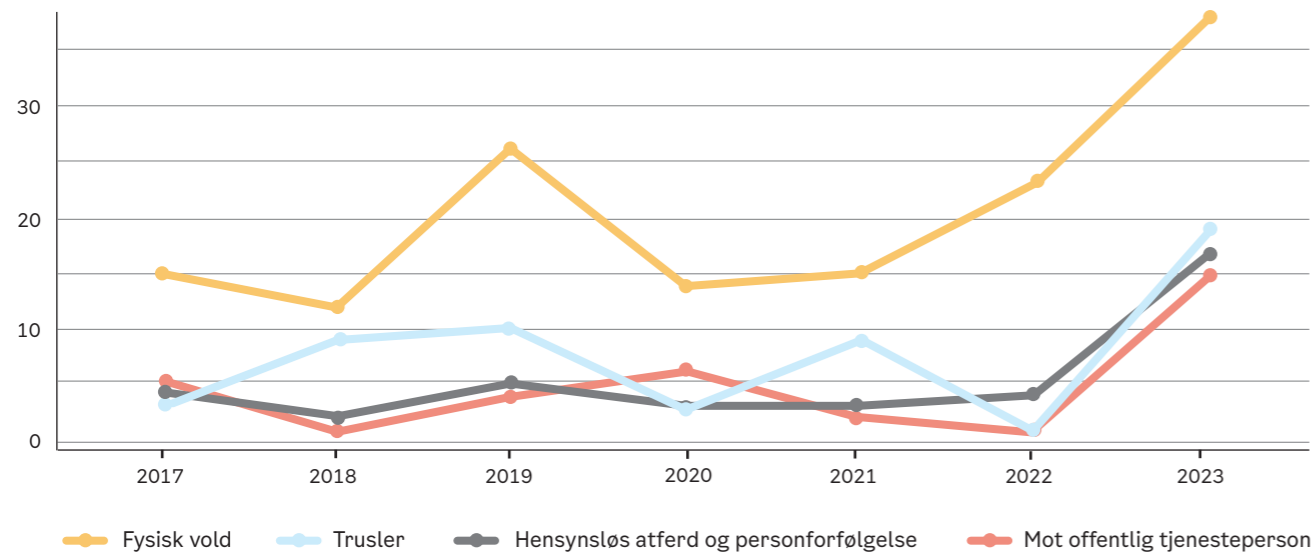
For jenter i alderen 10–14 år var det registrert 347 anmeldelser i 2023, og dette var en dobling i antall anmeldelser både sammenlignet med årene før pandemien, og 2022. Økningen her forklares dermed ikke av pandemieeffekten alene, men representerte en økning også fra årene før pandemien. Den klart største kate-

gorien i denne aldersgruppen var vinningslovbrudd, hvorav det meste av dette var butikktveri, som alene utgjorde 61 % av alle anmeldelser for denne gruppen i 2023. Deretter fulgte kategoriene vold og annen, men antall anmeldelser i disse kategoriene er lavt gjennom hele registreringsperioden, selv tatt i betraktning økningen i 2023.

Antall butikktveri dominerer bildet når man ser på det totale antall anmeldelser blant jenter under 15 år. Men ser man på noen av de andre kategoriene var det også en økning i flere kategorier, selv om lave tall her gjør

²⁸ For å synliggjøre endringen i andre kategorier, er butikktveri ekskludert fra denne grafen, da det dominerer bildet. Antall vinningskriminalitet (rapporter i figur 12) gir samtidig et representativt bilde av utviklingen i anmeldelser for butikktveri over tid, da denne kategorien her i all hovedsak er begrenset til butikktveri.

Figur 20 Antall anmeldelser fordelt etter utvalgte underkategorier. For jenter 10-14 år og gjerningssted Oslo kommune.

det vanskelig å skille tilfeldige variasjoner over tid fra faktiske endringer. Dette er kategorier som kan bli interessant å følge opp i fremtidige år. Dette gjelder utviklingen innen anmeldelser for vold, samt anmeldelser i kategorien annen.

For voldslovbrudd med mistenkte jenter i alderen 10-14 år var det samlet sett registrert en økning på 32 anmeldelser sammenlignet med 2019, og over dobbelt så mange anmeldelser som gjennomsnittet før pandemien. Her er det viktig å påpeke at det totale antall anmeldelser for vold var 72, og utgjør en liten andel av voldsanmeldelsene med mistenkte i aldersgruppen 10-17 år. Av alle anmeldelser for vold i aldersgruppen 10-17 år i 2023, var det kun 10 % hvor en eller flere av de mistenkte var identifisert som jenter i alderen 10-14 år.

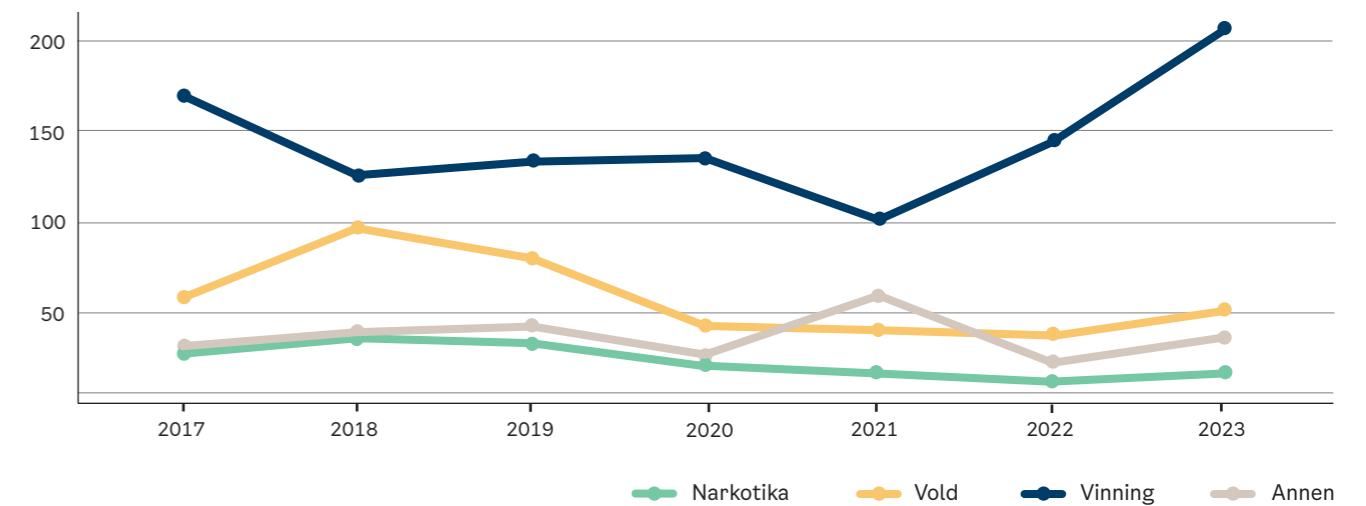
Av anmeldelser for vold for med mistenkte jenter i alderen 10-14 år utgjorde fysisk vold om lag halvparten, og her var økningen på 46 % sammenlignet med 2019. Dette var dobbelt så mange anmeldelser som gjennomsnittet for årene før pandemien. Det var også en økning i antall anmeldelser for vold mot offentlig tjenesteperson og for trusler. Sistnevnte ses også i sammenheng med økningen i anmeldelser for hensynsløs atferd og personforfølgelse, og knyttes blant annet til situasjoner som finner sted i sosiale medier. Dette er kategorier hvor antall anmeldelser er lavt, og grunnen

til at de trekkes frem her er fordi de representerer kategorier hvor man tidligere kun unntaksvis har sett anmeldelser i denne gruppen. Om dette er et avvik, eller en utvikling som man vil se fortsettelsen på i årene fremover, gjenstår å se. Samtidig påpekes det at dette er utfordringer som også er kjent innenfor det tverretattelige samarbeidet, og som ikke er nye problemstillinger. Tall fra Ungdata og Ung i Oslo rapporten viser også til det som omtales som negative hendelser på nett eller mobil, hvor 34 % av barna på 5.-7. trinn rapporterte at de har opplevd det en eller flere ganger. Også her var det en overvekt av jenter. Det er imidlertid ikke store endringer fra 2021-2023.²⁹ Det har også vært et fokus på at enkelte av fenomenene som observeres på sosiale medier blant barn og unge er straffbare. Dette et kan også bidra til at dette nå i større grad anmeldes, selv om utviklingen har foregått over noe tid.

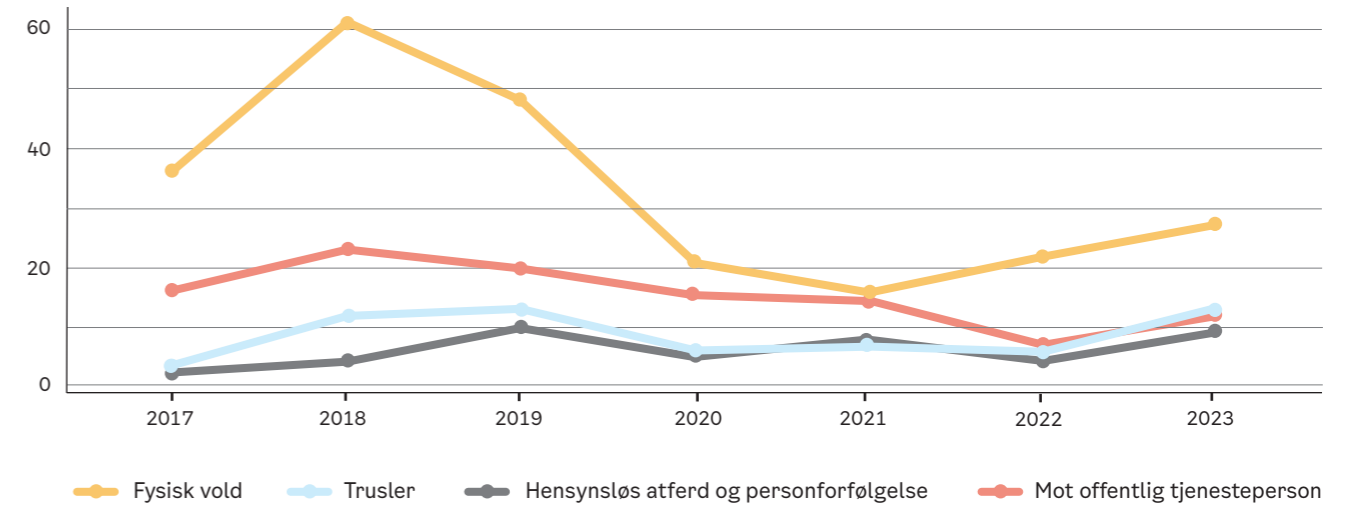
Jenter 15-17 år

For jenter i den eldre aldersgruppen ble det registrert 337 anmeldelser i 2023. Dette representerte en svak økning (7 %) fra årene før pandemien, og sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 40 %. Også her utgjorde vinningskriminalitet, derunder butikktveri, en stor andel av anmeldelsene (57 %), men allikevel noe mindre enn for de yngre jentene. I tillegg var det et lavt antall anmeldelser innenfor blant annet narkotika, økonomi og trafikk; lovbruddskatego-

Figur 21 Antall anmeldelser for utvalgte lovbruddstyper. For jenter 15-17 år og gjerningssted Oslo kommune.

Figur 22 Antall anmeldelser med mistenkt jenter 15-17 år, fordelt etter utvalgte underkategorier. Gjerningssted Oslo kommune

rier som var mer eller mindre ikke-eksisterende blant de yngre jentene. Dette var likevel en svært liten del av anmeldelsene med jenter 15-17 år. Den svake økningen sammenlignet med årene før pandemien knyttet seg utelukkende til butikktveri, og det har motsatt vært en nedgang i antall anmeldelser for vold i gruppen sammenlignet med årene før pandemien, selv om det var en svak økning fra 2022 til 2023 på 16 anmeldelser.

Antall anmeldelser for vinning blant de eldre jentene økte i 2023 med 45 % både sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og sammenlignet med 2022. Økningen i vinningskriminalitet for denne gruppen representerte med andre ord en økning forbi det nivået man så før pandemien. Antall anmeldelser i kategoriene vold og annen, som var de nest største kategoriene har vært lavt sammenlignet med gutter i den samme aldersgruppen i hele registreringsperioden.

Oppsummering: Hvem anmeldes, og for hva?

Ser man nærmere på alder og kjønnsfordeling fremgår det at det både er store forskjeller i hvilken type kriminalitet barn og unge anmeldes for, og hvordan utviklingen i antall anmeldelser har utviklet seg over tid. Gjennomgående er det slik at gutter både registreres med flere anmeldelser, innen flere ulike kriminalitetstyper. For jenter er det slik at en enkelt lovbruddstype; butikktveri, i mye større grad dominerer bildet. Dette var tilfellet i 2023, men representerer også i stor grad bildet for tidligere år.

Voldslovbrudd knyttes i stor grad til gutter, og da spesielt gutter i den eldre aldersgruppen. Også her var det imidlertid forskjeller på tvers av aldersgruppene, både når det gjelder anmeldelsene for 2023, og utviklingen under og etter pandemien. For den eldre aldersgruppen representerte økningen i voldslovbrudd en tilbakegang til nivået i 2019. For den yngre aldersgruppen var det en økning også under pandemien, med en betydelig økning fra 2022–2023. Antall anmeldelser for vold blant gutter i alderen 10–14 år var dermed også høyere enn i 2019. Det har samtidig vært en økning blant de yngre jentene, her fra et svært lavt nivå i foregående år, men dette utgjør en liten andel av voldsanmeldelsene for barn og unge som helhet.

Motsatt er anmeldelsene med mistenkte jenter mellom 10–17 år i stor grad dominert av butikktveri, og her har det vært en betydelig økning spesielt blant unge jenter (10–14 år). Dette knytter seg blant annet til tyveri av sminke og kosmetikkprodukter som trender på sosiale medier. Dette er også en problemstilling som næringslivet har fremhevet basert på sine erfaringer, både i dialog med politiet, og i egne uttalelser til media.³⁰ Samtidig har det faktum at dette oppleves som et økende

problem også gjort at kontrollpraksisen på disse områdene kan ha endret seg. Likeledes kan tilbøyeligheten til å anmelde også når gjerningspersonene er unge ha økt i respons til problemet. Dette kan ha bidratt til en form for spiraleffekt hvor økningen både reflekterer en reel økning i fenomenet, men også ulike aktørers respons på denne økningen. At dette knyttes til en konkret gruppe (unge jenter) kan ytterligere forsterke denne effekten.

Hva gjelder utviklingen under og etter pandemien i det totale antall anmeldelser viser beskrivelsene av de ulike aldersgruppene at økningen i 2023 kan knyttes til to ulike utviklinger. For den eldre aldersgruppen tyder utviklingen over tid på at økningen fra 2022–2023 i stor grad representerte en tilbakegang til nivået før pandemien. Dette gjelder spesielt for vinning og vold, som utgjør de største kategoriene. Samtidig har det vært en økning i noen av de mindre kategoriene sammenlignet med årene før pandemien. Flere av disse kategoriene er kategorier man av erfaring vet påvirkes av kontrollvirksomhet. Således kan det faktum at anmeldelsestallene for 2023 var relativt lik 2019 tyde på at økningen har bremsset eller stoppet opp for denne gruppen.

Motsatt var det en økning i den yngre aldersgruppen også under pandemien, som ble spesielt tydelig med økningen fra 2022–2023. Her kan man se for seg to ulike forklaringer; enten at dette knytter seg til endringer isolert sett fra 2022–2023, eller at endringen fra 2022–2023 har synliggjort en utvikling som på grunn av pandemien ikke har gjort seg gjeldende eller synlig i full utstrekning før nå. Her er det flere mulige fortolkninger i forhold til i hvilken grad dette utgjør en faktisk endring i kriminalitetsbildet, eller om det knytter seg helt eller delvis til økt anmeldelsestilbøyelighet og/eller endringer i fortolkningen av allerede eksisterende utfordringer som ikke tidligere har vært håndtert som straffesaker.

Foto: Raymond Johansen/Oslo kommune

³⁰ Se for eksempel: www.nrk.no/vestfoldogtelemark/butikker-stiller-ut-tomme-esker-for-a-stoppe-tyveri-av-virale-produkter-1.16797533; www.nrk.no/vestland/okning-i-butikktveri-blant-unge-i-norge-1.16621631 for uttalelser rundt denne problematikken. Dette er dog ikke begrenset til barn og unge, eller til sminke/kosmetikk, se for eksempel: www.tv2.no/nyheter/innenriks/stadig-flere-stjeler-forferdelig-utvikling/16124014

3

Utviklingen i voldskriminaliteten blant barn og unge

Et av temaene som har fått mye oppmerksomhet i tilknytning til utviklingen i den registrerte kriminaliteten i 2023 er økningen i antall anmeldelser av vold. Dette kapittelet beskriver voldsanmeldelser hvor barn og unge i alderen 10-17 år er registrert som mistenkt, og hvor gjerningsstedet er Oslo kommune. Selv om denne analysen tar utgangspunkt i de som er registrert som mistenkt, er det viktig å huske at dette temaet har to sider, og berører både barn og unge som utøver vold, og som utsatt for vold. I rapporten «Risiko og livssammenheng for unge kriminelle i Oslo: en ustødig grunnmur» som handler om de barn og unge registrert med fire eller flere lovbrudd, kom det frem at 30 % av dem var registrert som fornærmet i en voldssak, og 10 % var registrert som fornærmet i saker kodet som mishandling i nære relasjoner.³¹ Ser man på de mest alvorlige voldssakene som barn og unge anmeldes for, er dette ofte vold blant jevnaldrende, og andre kilder støtter også opp under at mye av den volden barn og unge utsettes for er vold fra andre barn og unge.³²

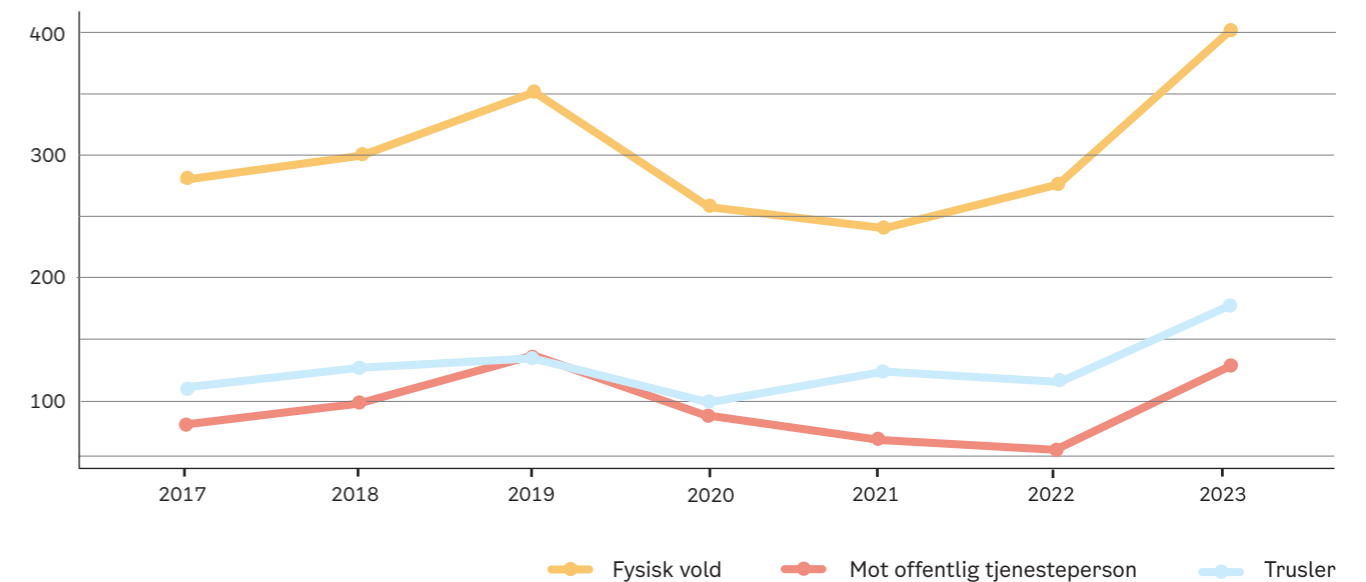
Det var registrert 712 anmeldelser for vold med gjerningspersoner i alderen 10-17 år i 2023. Dette var en økning på 31 % sammenlignet med årene før pandemien, og en økning på 13 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 55 %. Anmeldelser for voldslovbrudd sank betydelig under pandemien, og økningen i 2023 representerte ikke bare tilbakegang til nivået i 2019, men også en økning sammenlignet med 2019. Også her er det betydelige forskjeller mellom alder og kjønn. Kategorien vold i denne oversikten omfatter både fysisk vold, trusler og

vold mot offentlig tjenesteperson. Sistnevnte omfatter videre både vold, trusler, forulemping og hindring.

Av de 712 anmeldelsene for vold var 175 i underkategorien trusler. Dette var en økning på 52 anmeldelser sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og en økning på 40 anmeldelser sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 58 anmeldelser. Det var ikke en tydelig nedgang i antall anmeldelser under pandemien i denne kategorien, med unntak av et bunnpunkt i 2020 på 97 anmeldelser. Ser man bort ifra 2023 har antall anmeldelser variert fra 97 i 2020 til 135 i 2019. Anmeldelsene omfattet både hendelser i det fysiske rom og på sosiale medier.

Det var registrert 129 anmeldelser i kategorien vold mot offentlig tjenesteperson i 2023, noe som var en økning på 26 anmeldelser sammenlignet med gjennomsnittet før pandemien, men 5 færre anmeldelser enn i 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 67 anmeldelser. Dette er også en kategori hvor antall anmeldelser sank under pandemiårene, etter en økning hvert år for årene 2017-2019. Av disse anmeldelsene var 48 av anmeldelsene for fysisk vold. Dette var en økning på 19 anmeldelser sammenlignet med gjennomsnittet før pandemien, og en økning på 20 anmeldelser sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 36 anmeldelser. Ser man på variasjonen i foregående år har antall anmeldelser her variert fra 12 anmeldelser i 2019 til 32 anmeldelser i 2017.

Figur 23 Antall anmeldelser av vold med mistenkte 10-17 år, fordelt etter underkategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

For underkategorien fysisk vold var det registrert totalt 401 anmeldelser med en eller flere gjerningspersoner i alderen 10-17 år i 2023. Dette var en økning på 29 % sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og en økning på 14 % sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 45 %. Dette utgjorde 56 % av alle anmeldelser i kategorien vold, og 14 % av alle anmeldelser i aldersgruppen.

Av alle anmeldelser for fysisk vold var 67 % for kroppskrenkelse, som er den minst alvorlige av kategoriene.³³ I antall anmeldelser var det også denne kategorien som økte mest. Sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien var økningen på 47 anmeldelser (21 %), og sammenlignet med 2019 var økningen på 20 anmeldelser (8 %). Sammenlignet med 2022 var økningen på 62 anmeldelser (30 %).

Ser man på grov kroppskrenkelse³⁴, som var den nest største kategorien innenfor fysisk vold, utgjorde dette en større andel av anmeldelsene for fysisk vold en tidligere, og det er også her den relative økningen var størst. I 2023 var 17 % av anmeldelsene for fysisk vold kodet som grov kroppskrenkelse. I 2017 var dette tallet 7 %, og i 2019 var tilsvarende tall 10 %. I 2023 var antall anmeldelser for grov kroppskrenkelse 70, noe som var mer enn dobbelt så mye som gjennomsnittet for før pandemien, og 33 flere anmeldelser enn i 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 47 anmeldelser. Ser man på antall anmeldelser tidligere år har dette variert fra 20 anmeldelser i 2017, til 37 i 2019. Det var registrert 40 anmeldelser for kroppsskade³⁵ i 2023. Tidligere år har dette variert fra 20 anmeldelser i 2017 til 36 anmeldelser i 2019. Det utgjorde en liten andel av anmeldelsene for fysisk vold gjennom hele registreringsperioden.

31 Oslo politidistrikt (2022) Risiko og livssammenheng for unge kriminelle i Oslo. En ustødig grunnmur for mestrings. S.22

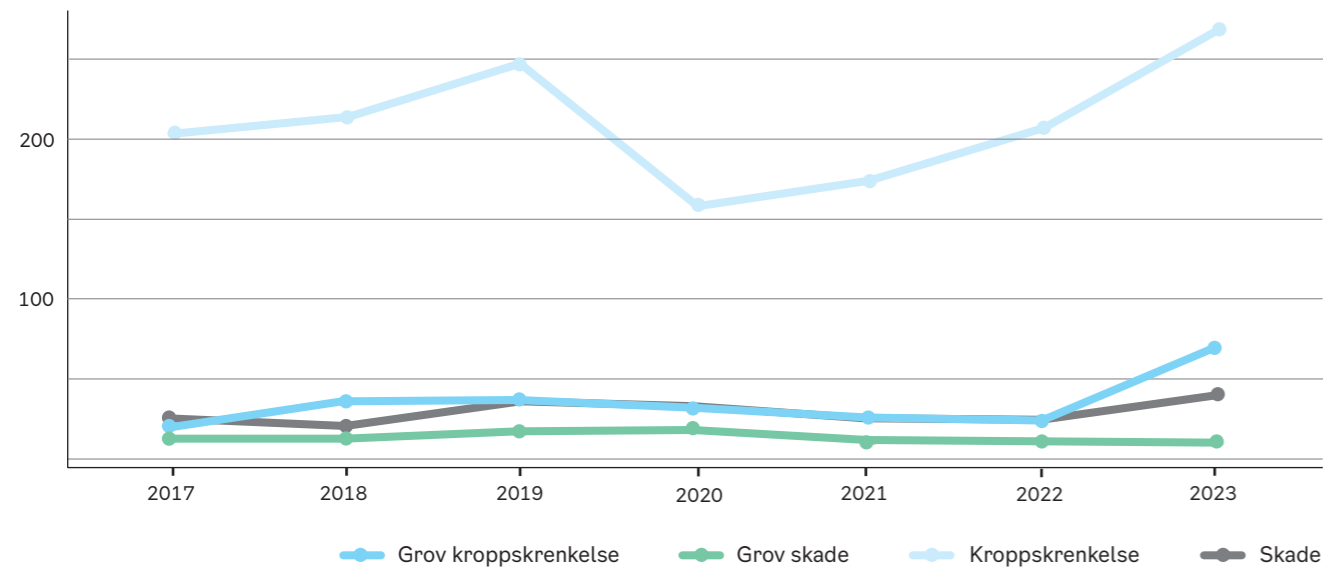
32 Se for eksempel Bakken, A. (2023). Ung i Oslo 2023. Ungdomsskolen og videregående skole. NOVA Rapport 6/23. Oslo:NOVA, OsloMet. S. 66-73

33 Som definert i straffeloven §271. Strafferammen er her bot eller inntil 1 års fengsel.

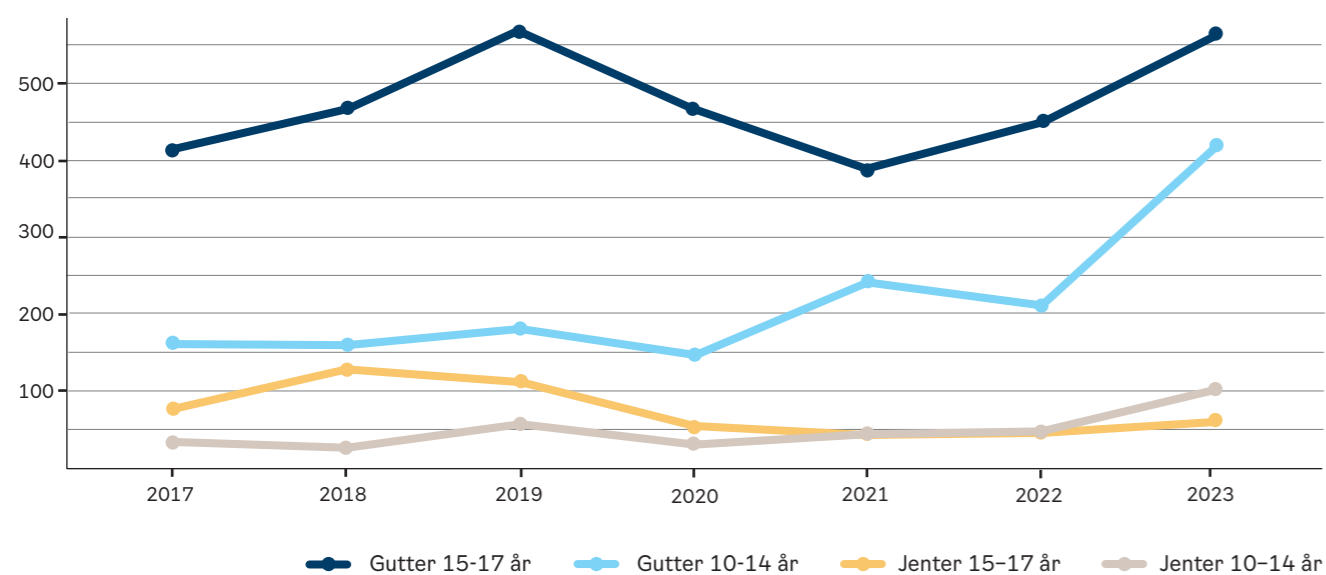
34 Som definert i straffeloven §272. Med en strafferamme på fengsel inntil 6 år.

35 Som definert i straffeloven §273. Med en strafferamme på fengsel inntil 6 år.

Figur 24 Antall anmeldelser av fysisk vold med mistenkte 10-17 år, fordelt etter kroppskrenkelse, grov kroppskrenkelse, skade og grov skade og alvorligere.. Gjerningssted Oslo kommune.

Figur 25 Antall forhold for fysisk vold med mistenkte 10-17 år, fordelt etter aldersgruppe og kjønn. Gjerningssted Oslo kommune.

Tabell 3 Antall anmeldelser av fysisk vold med mistenkte 10-17 år, fordelt etter antall mistenkte personer i aldersgruppen. Gjerningssted Oslo kommune.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
En gjerningsperson	196	203	229	159	142	170	233
Andel 1 gjerningsperson	69.5%	68.1%	65.1%	62.1%	58.9%	61.6%	58.1%
To gjerningspersoner	40	52	61	44	49	45	74
Tre gjerningspersoner	17	19	27	30	30	34	40
Fire eller flere gjerningspersoner	29	24	35	23	20	27	54
Andel mer enn en gjerningsperson	30.5%	31.9%	34.9%	37.9%	41.1%	38.4%	41.9%
Andel 4 eller flere gjerningspersoner	10.3%	8.1%	9.9%	9.0%	8.3%	9.8%	13.5%

For den siste kategorien, som omfatter saker kodet som grov skade eller alvorligere,³⁶ var antall anmeldelser lavt i hele registreringsperioden, og disse sakene utgjorde i 2023 under 2 % av alle anmeldelser av fysisk vold. Dette representerer de absolutt mest alvorlige voldssakene blant barn og unge. Antall anmeldelser for disse sakene var også gjennomgående lavere de siste tre årene (2021–2023) med en variasjonsbredde på 8–11 saker. Til sammenligning har antall anmeldelser i årene 2017–2020 variert fra 14–19 saker.

Ser man på antall forhold for fysisk vold fordelt på alder og kjønn, var 85 % av alle registrerte forhold for gutter, og 49 % var for gutter i alderen 15–17 år. Aldersgruppen 10–14 år skilte seg ut for både gutter og jenter ved at antall forhold økte under pandemien, der antall anmeldelser for den eldre aldersgruppen gikk betraktelig ned. Dette var spesielt tydelig for gutter, ettersom

de utgjorde en vesentlig større andel av forholdene, men det samme mønsteret gikk også igjen for jenter. For gutter i alderen 15–17 år representerte antall anmeldelser en tilbakegang til et nivå som er tilnærmet likt 2019, mens det for jenter i alderen 15–17 år representerte en nedgang også sammenlignet med årene før pandemien.

I 58 % av anmeldelsene for fysisk vold i 2023 var det registrert kun en mistenkt i alderen 10–17 år.³⁷ Dette tallet varierer noe fra år til år, men for årene før pandemien har andelen vært på mellom 70 % og 65 %. I litt under 14 % av sakene var det registrert 4 eller flere mistenkte. For de mest alvorlige voldssakene (grov skade eller alvorligere) var det gjennom hele registreringsperioden en høyere andel av sakene hvor det er mer enn en mistenkt. Det er viktig å påpeke at antall saker her var lavt, noe som gjør at denne sammenligningen må tolkes med forsiktighet.

³⁶ I kodeverket omfatter dette flere statistikkgrupper, men de fleste av disse har ingen anmeldelser i registreringsperioden.

I datamaterialet 2017–2023 omfatter dette saker kodet som grov kroppsskade og drapsforsøk.

³⁷ Denne fordelingen dekker kun personer i alderen 10–17 år, ettersom det kun er denne gruppen som er omhandlet i datamaterialet.

4

Unge voksne 18–22 år

De siste ti årene har antall anmeldelser med unge voksne i alderen 18–22 år holdt seg relativt stabilt, og man ser ikke de samme tydelige svingningene fra år til år som for barn og unge. Antall anmeldelser var betydelig høyere for denne gruppen gjennom hele registreringsperioden, sammenlignet med aldersgruppen 10–17 år. Dette gjelder både antall anmeldelser, og antall mistenkte målt i absolutte tall, og per 1000 innbyggere. Antall anmeldelser for denne gruppen var noe lavere i 2020 og 2021 enn i de foregående årene, men effekten av pandemien gjør seg ikke gjeldende i like stor grad som for barn og unge. Nedgangen under pandemien knyttet seg her i hovedsak til vinningslovbrudd, samtidig som narkotikalovbrudd har gått ned over tid.

Ser man på utviklingen i et lengre tidsperspektiv for denne gruppen, og justert for befolkningstall har det vært en nedgang i kriminaliteten fra 2006 og frem til i dag, både målt i antall personer, og i antall anmeldelser. Befolkningen i denne aldersgruppen økte i samme periode fra 28 051 personer i 2006 til 39 063 personer i 2023, noe som er en økning på 11 012 personer, eller 40 %.

Fordelingen mellom de ulike lovbruddskategoriene for unge voksne (18–22 år) skilte seg betydelig fra barn og unge (10–17 år). Antall anmeldelser var høyere enn for barn og unge gjennom hele registreringsperioden. Det er også andre bevegelsesmønstre, og kontrollmekanismer som spiller inn for denne gruppen, enn for de under 18 år. Unge voksne har fra fylte 18 år legitim adgang til byens uteliv, og mange av de har førerkort og ferdes i trafikken. Fra fylte 18 år regnes en som voksen og myndig av samfunnet, selv om overgangen for individet nok på mange måter kan oppleves kunstig. Samtidig er mange i denne aldersgruppen fortsatt elever på videregående skoler, men mange er også yrkesaktive. Således

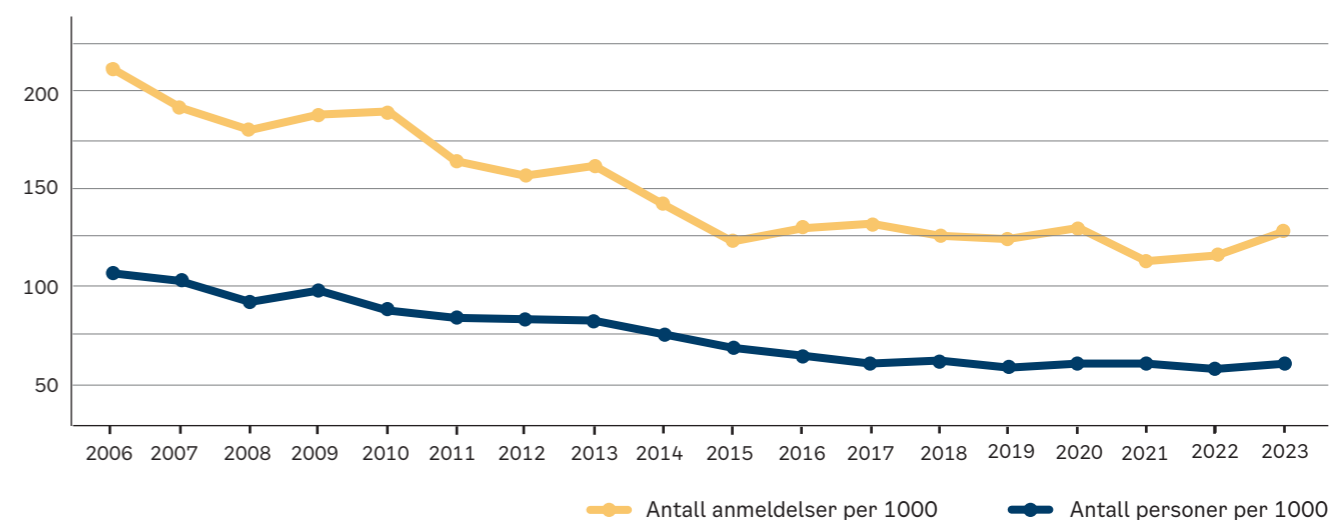
markerer denne aldersgruppen et sted midt mellom ungdomstid og voksenlivet.

Det ble registrert 4998 anmeldelser med en eller flere gjerningspersoner i alderen 18–22 år i 2023. Dette var en økning på 228 anmeldelser (5 %) sammenlignet med gjennomsnittet for årene før pandemien, og en økning på 327 anmeldelser (7 %) sammenlignet med 2019. Sammenlignet med 2022 var økningen på 517 anmeldelser (12 %). Det ble registrert 2326 personer i aldersgruppen, og dette var tilnærmet likt både årene før pandemien, og 2022.

Den klart største kategorien for anmeldelser i aldersgruppen 18–22 år var for lovbruddskategorien trafikk. Her var det en betydelig økning i antall anmeldelser over tid, fra 487 anmeldelser i 2017, til hele 1185 anmeldelser i 2023. Dette er en kategori hvor kontrollvirksomheten fra politiets side har svært stor innvirkning på tallene, og dette omfatter også ATK anmeldelser. De største underkategoriene for trafikk var ikke gyldig førerkort (337 anmeldelser i 2023), fart (270 anmeldelser i 2023),³⁸ og ruspåvirket kjøring (232 anmeldelser). Sammenlignet med årene før pandemien ble det i 2023 registrert over dobbelt så mange anmeldelser for trafikklovbrudd, og det var også nesten dobbelt så mange som i 2019. Nivået i 2023 var tilnærmet likt som i 2022.

Også blant unge voksne er nedgangen i registrerte anmeldelser i kategorien narkotika over tid merkbar, selv om det har vært en svak økning sammenlignet med 2022. I 2023 var 15 % av anmeldelsene i denne gruppen for narkotika, og i 2017 var dette tallet 26 %. Sammenlignet med årene før pandemien var det registrert 449 færre anmeldelser (-38 %), og sammenlignet med 2019 var det 384 færre anmeldelser (-34 %). Sammenlignet med 2022 var dette en økning på 112

Figur 26 Antall anmeldelser og mistenkte personer i aldersgruppen 18–22 år med gjerningssted i Oslo kommune 2006–2023. Målt per 1000 innbyggere i kommunen

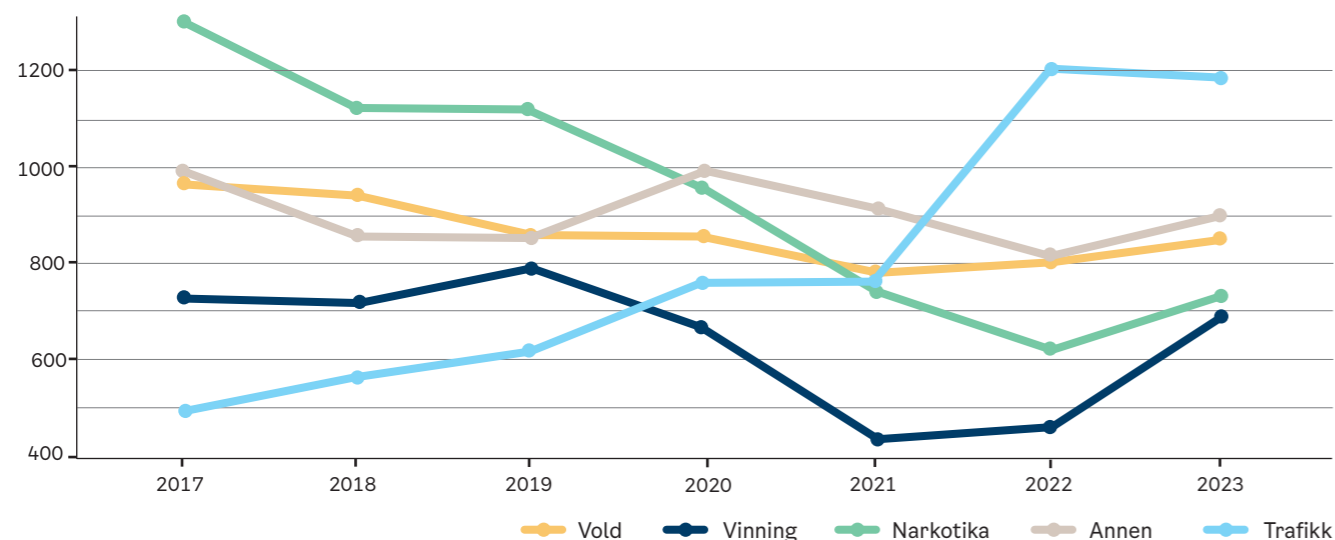

Tabell 4 Antall anmeldelser med mistenkt 18–22 år, fordelt etter lovbruddskategori. Gjerningssted Oslo kommune.

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22–23	22–23 i %	Prepandemi endring	Prepandemi endring i %
Annen	986	860	852	996	916	815	900	85	10.4 %	1	0.1 %
Bæring av kniv/ annet våpen	122	106	117	126	117	118	165	47	39.8 %	50	43.5 %
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	45	37	58	74	92	81	88	7	8.6 %	41	88.6 %
Ordensforstyrrelser	227	187	167	180	127	121	116	-5	-4.1 %	-78	-40.1 %
Narkotika	1304	1124	1117	955	745	621	733	112	18.0 %	-449	-38.0 %
Seksuallovbrudd	86	90	71	91	105	83	67	-16	-19.3 %	-15	-18.6 %
Skadeverk	127	142	101	158	124	96	123	27	28.1 %	0	-0.3 %
Trafikk	487	560	618	757	765	1212	1185	-27	-2.2 %	630	113.5 %
Vinning	728	719	801	671	437	458	691	233	50.9 %	-58	-7.8 %
Butikktyveri	351	355	382	298	189	165	274	109	66.1 %	-89	-24.4 %
Ran	45	53	46	71	39	64	73	9	14.1 %	25	52.1 %
Vold	965	940	861	854	783	802	854	52	6.5 %	-68	-7.4 %
Fysisk vold	517	481	447	421	354	436	457	21	4.8 %	-25	-5.1 %
Mot. off. tj.person	277	275	267	279	291	230	242	12	5.2 %	-31	-11.4 %
Trusler	154	171	140	140	126	124	142	18	14.5 %	-13	-8.4 %
Økonomi	228	291	249	353	404	393	445	52	13.2 %	189	73.8 %
Total	4911	4728	4671	4835	4279	4481	4998	517	11.5 %	228	4.8 %

³⁸ Merk at dette kun omfatter anmeldelser, og ikke forenklet forelegg.

Figur 27 Antall anmeldelser med mistenkt 18-22 år, fordelt etter utvalgte lovbruddskategorier. Gjerningssted Oslo kommune.

anmeldelser (18 %). Det er vanskelig å fastslå om dette er et uttrykk for at nivået nå har stabilisert seg etter endringer i politiets kontrollpraksis, eller om noe av nedgangen også kan knyttes til pandemien (i tillegg til endringer i kontrollpraksis) slik at økningen fra 2022–2023 også kan tilskrives en tilbakegang til en normalsituasjon.

Antall anmeldelser for vold i aldersgruppen har også vært stabil de siste årene. I 2023 ble det registrert 854 anmeldelser for vold, noe som var en svak nedgang på 68 anmeldelser (7 %) sammenlignet med årene før pandemien, og tilnærmet likt året 2019. For fysisk vold var antall anmeldelser 457, og dette var også relativt stabilt når man sammenligner med de siste årene, med en svak nedgang på 25 anmeldelser (-5 %) sammenlignet med årene før pandemien, og en økning på 52 anmeldelser (6 %) sammenlignet med 2022.

Samlekategorien annen for denne gruppen inneholder en lang rekke ulike forhold, og fra å ikke etterkomme politiets pålegg (130 anmeldelser i 2023), brudd på utlendingsloven (56 anmeldelser i 2023), brudd på våpenlovgivning³⁹ (81 anmeldelser) ikke ID/Uriktig personalia (55 anmeldelser) med flere. Selv om flere av kategoriene her bestod av svært få anmeldelser, utgjorde summen av disse anmeldelsene en betydelig andel. Spesiallover som ble relevant i forbindelse med smitteverntiltakene under pandemien hører også til i denne kategorien.

Antall anmeldelser for vinning skilte seg ut som en kategori hvor det var en synlig nedgang under pandemien, og selv om det har vært en påfølgende økning fra 2022–2023, var antall anmeldelser i 2023 fortsatt lavere enn før pandemien. For vinningskriminalitet totalt var nedgangen sammenlignet med årene før pandemien på 58 anmeldelser (-7 %), og sammenlignet med 2019 var nedgangen på 110 anmeldelser (-13 %). Sammenlignet med 2022 var det en økning på 233 anmeldelser (51 %). Vinningskriminaliteten fordelte seg her over flere underkategorier, og butikkyveri, som utgjorde størstedelen av vinningskriminalitet blant barn og unge, utgjorde kun om lag 40 % av anmeldelser for vinningskriminalitet for blant unge voksne. Andre relevante kategorier var ran (73 anmeldelser i 2023), heleri (181 anmeldelser i 2023) og hvitvasking (52 anmeldelser i 2023).

2326 personer i aldersgruppen 18-22 år var registrert med en eller flere anmeldelser i 2023, og dette antallet var relativt stabilt både sammenlignet med årene før pandemien, og med 2022. Også her var det en økning i antall kvinner, men denne utviklingen er ikke like tydelig som for de under 18 år. I 2023 var 82 % av de anmeldte menn, og de stod for 87 % av alle straffbare forhold i aldersgruppen. For kvinner var det relativt jevnt fordelt mellom kategoriene vinning, vold og annen. For menn var bildet mer variert. Her dominerte trafikk, etterfulgt av annen, vold og narkotika.

³⁹ Merk at det er et overlapp mellom denne kategorien, og bæring av kniv/annet våpen, slik at noen i samme hendelse både anmeldes for bæring av våpen, men også for andre brudd på våpenlovgivning.

5

Hvordan forstå økende anmeldelsestall i 2023

Formålet med denne rapporten har vært å beskrive utviklingen i barne- og ungdomskriminaliteten i foregående år. Året 2023 var et spesielt og krevende år i denne sammenhengen, både på grunn av den betydelige økningen i 2023, og på grunn av utviklingen i årene før og under pandemien. Det er tydelig at nedgangen i den registrerte kriminaliteten, spesielt blant barn og unge i alderen 10-17 år som man så under pandemien ikke er en varig nedgang. Samtidig var antall anmeldelser i 2023 på noen områder, og spesielt for de i alderen 10-14 år også høyere enn både gjennomsnittet for årene før pandemien, og 2019.

I flere lovbruddstyper, og for flere av gruppene som er beskrevet i denne rapporten, var det en tydelig nedgang i den registrerte kriminaliteten i 2020, og dette fortsatte i 2021. I 2022 var mange av smitteverntiltakene borte, og for barn og unge som i noen grad var skjermet for de mest inngripende tiltakene, var både skole og fritidsaktiviteter tilbake til normalen. Samtidig var det ikke bare barn og unges bevegelsesmønster som endret seg under pandemien. Også politiets kontrollpraksis måtte tilpasse seg en helt ny samfunnssituasjon.⁴⁰ Selv om antall anmeldelser steg noe i 2022 sammenlignet med 2020 og 2021, var antall anmeldelser på dette tidspunktet fortsatt lavere enn før pandemien. Her er det også viktig å ta med seg at datamaterialet baserer seg på registreringstidspunkt, og dermed også inkluderer en feilkilde knyttet til registreringspraksis og saksbehandling. For eksempel var det slik at nesten en fjerdedel av anmeldelsene i aldersgruppen 10-17 år var

for butikktveri, og det var også her en betydelig del av økningen lå. Dette er en kategori hvor både kontrollrutiner og registreringspraksis av erfaring er særlig relevant. Dette er også en mulig forklaring på hvorfor effekten av pandemien har trukket noe lenger ut i tid enn det man ellers kunne forvente.

Pandemien har i ulik grad preget de siste års SaLTo rapporter. Hvordan pandemien har påvirket samfunnet i det lange løp, derunder også barn og unge, og kriminalitetsbildet er fortsatt et åpent spørsmål. Tallene i 2023 viser at nedgangen under pandemien som på enkelte områder varte gjennom 2020, 2021 og deler av 2022, ikke fortsatte inn i 2023. Videre stilles det spørsmål ved om økningen i 2023 også representerte en fortsettelse på en økende trend i enkelte lovbruddstyper, og da spesielt for barn og unge under 15 år. I den offentlige diskusjonen rundt økningen i 2023, spesielt knyttet til vold blant de under 15 år har det vært løftet spørsmål om hvorvidt tilbøyeligheten for å anmelde også de under kriminell lavalder er høyere nå enn tidligere.⁴¹

Samtidig viser andre kilder at mørketall knyttet til vold blant barn og unge er betydelig. Det er store forskjeller på anmeldelsestallene, og selvrapporteringsstudier.⁴² Det er derfor alltid nyttig å stille spørsmål ved om økningen i anmeldelser reflekterer en faktisk endring i kriminaliteten. Dette er ikke det samme som å si at det som anmeldes ikke reflekterer et aktuelt problem, men at endringene over tid påvirkes av tilbøyeligheten til å anmelde.

Samtidig som anmeldelser for vold for den yngste aldersgruppen (10-14 år) økte også sammenlignet med årene før pandemien, var økningen blant gruppen 15-17 år en tilbakegang til nivået i 2019. Dette skjer etter at antall anmeldelser blant de i alderen 15-17 år økte i årene før pandemien, før de sank betydelig under pandemien. Om dette markerer begynnelsen på en trend som er i ferd med å avta eller snu for denne gruppen, er for tidlig å si noe om.

Samtidig er det hovedsakelig i denne gruppen den mest alvorlige volden skjer, og også her har det vært en nedgang i 2020. Likevel er det ofte denne volden som trekkes frem som eksempler når man snakker om ungdomsvold, selv om den i liten grad er representativt for vold blant ungdom, og den utviklingen som kommer til syne i anmeldelsesstatistikken. Samtidig er dette volden som utgjør det største skadepotensialet, selv om det i antall anmeldelser utgjør en liten del av bildet.

Stemmer utviklingen som beskrives med profesjonelle aktørers erfaring?

Det er ikke gjort noen systematisk innhenting eller analyse av kvalitativ data som en del av årets rapport. Gjennom arbeidet med rapporten, og samhandling med aktører både i politiet og samarbeidende etater er det allikevel fremkommet noen perspektiver som synes verdt å reflektere rundt.

Det er noe ulikt i hvor stor grad aktører som jobber med ungdom kjenner seg igjen i den utviklingen som tegnes av statistikken. Det som går igjen er at de bekymringene som trekkes frem er ofte mer spesifikk enn den generelle økningen i den registrerte barne- og ungdoms-

kriminaliteten. Hva gjelder den rapporterte økningen i det totale antall anmeldelser er dette i stor grad drevet av utviklingen i vinningskriminalitet (herunder butikktveri) og vold (hvorav størstedelen er kroppskrenkelse). Dette representerer i seg selv viktige funn, og sier noe om hva barn- og unge anmeldes for. Det gjør imidlertid også at enkelte andre, mer konkrete og mindre utbredte eller underrapporterte fenomener ikke kommer frem. Samtidig er antall anmeldelser, spesielt når det brytes ned på ulike grupper og lovbruddstyper svært lavt. Dette gjør at selv om kategoriene i seg selv er interessante, så er det krevende å trekke konklusjoner basert på en år-til-år analyse, og statistikken får begrenset forklaringsverdi.

Hva gjelder vold er det flere både internt i politiet, og blant samarbeidsaktørene som peker på svært nedverdiggende former for vold, som også ofte filmes og deles. Dette trekkes frem i større grad enn former for vold som rent fysisk er mer brutalt og fører til større skader (og dermed faller inn under de mest alvorlige kategoriene i statistikken). Samtidig bidrar det at denne volden filmes, og således aldri forsvinner til en ytterligere belastning for fornærmede. Dette overlapper med andre utfordringer knyttet til sosiale medier, både deling av krenkende bilder, mobbing og utestenging.

Det har også vært rettet fokus mot former for kriminalitet, herunder vold, som ikke anmeldes. Dette kan være på grunn av lav tillit til politiet, eller trusler og/eller frykt for represalier. Det er også trukket frem eksempler på saker hvor gjerningsperson og/eller fornærmede ikke er identifisert selv om politiet har informasjon om at en voldshendelse har funnet sted (for eksempel gjennom bilde eller video). Dette er saker som vil inngå i mørketallene for analysen slik den er gjort i denne rapporten,

⁴⁰ Se også Oslo politidistrikt (2021) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. Rapport basert på data fra 2020.

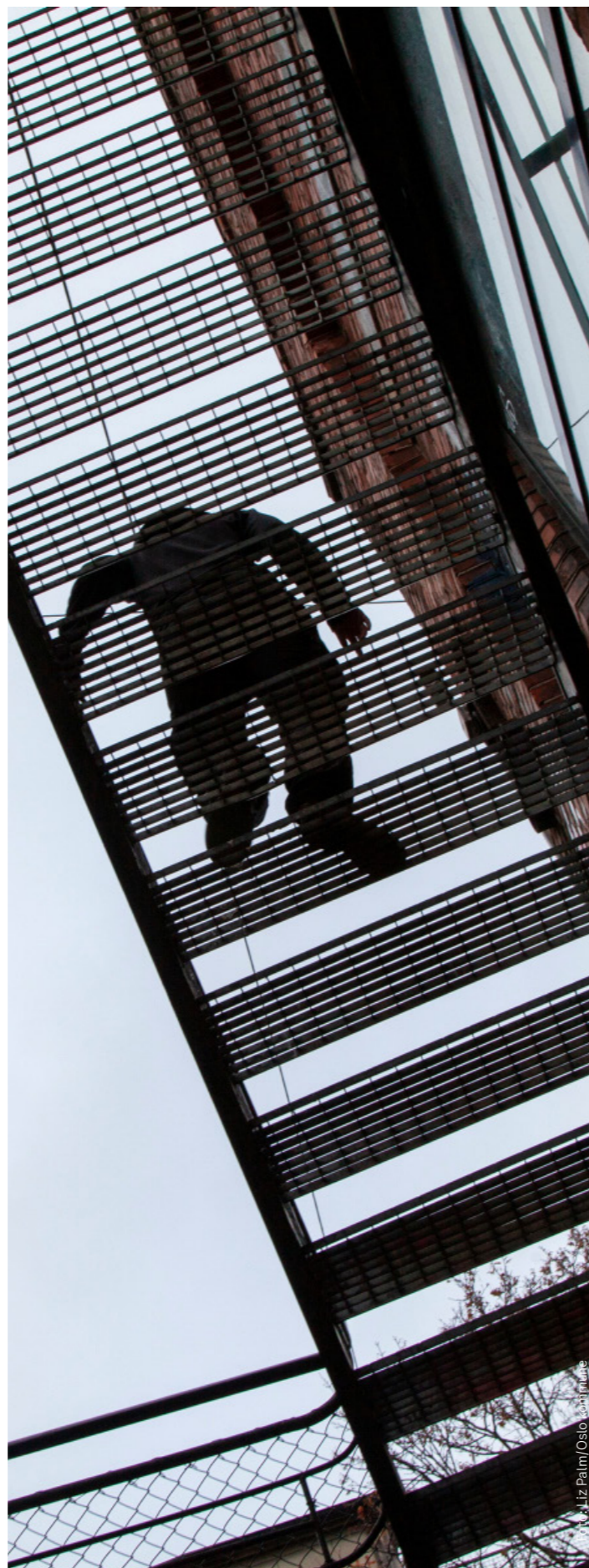
for diskusjon om dette i rapporten som beskriver utviklingen i 2020, som representerer det første «pandemiåret».

⁴¹ www.aftenposten.no/meninger/kronikk/i/2BEJgq/alle-snakker-om-oekningen-i-ungdomsvold-men-hvor-stor-er-den-egentlig

⁴² Frøyland, L. R. Lid, S. Schwencke, E.O. Stefansen, K (2023) Vold og overgrep mot barn og unge. Omfang og utviklingstrekk 2007–2023. NOVA Rapport 11/23. Oslo: NOVA, OsloMet.

hvor gjerningspersonens alder legges til grunn. Dette kan fremstå som motstridende når antall anmeldelser totalt sett har økt, slik man har sett i 2023, men her er det igjen viktig å skille spesifikke problemstillinger og det overordnede bildet. Det er mulig at man ser en økning, reelt og/eller i økt tilbøyelighet for anmeldelser for enkelte lovbruddstyper (for eksempel butikktveri, og noen former for vold) samtidig som deler av de mer spesifikke problemstillinger som den nedverdiggende volden som beskrives, ikke anmeldes. Samtidig vil denne typen mer spesifikke, og alvorlige problemstillinger fort forsvinne i statistikken når det anmeldes, fordi andre kategorier, og andre problemstillinger dominerer bildet med et større antall anmeldelser.

Sosiale medier trekkes også frem som et tema, og dette samsvarer godt med bemerkninger som trekkes frem fra fjorårets rapport.⁴³ Dette gjelder både deling av voldsvideoer, krenkende, og/eller seksualiserte bilder, samt handel av narkotika og andre illegale varer eller gråsonemarkeder. Det er vanskelig å skille slike saker fra hverandre i statistikken, men det bemerkes at dette er problemer som er representert i straffesaker i 2023, uten at analysen egner seg til å si noe om omfanget. Hva som er tydelig, er at sosiale medier utgjør en viktig arena for unges sosiale liv, og at skillet mellom det digitale rom, og det fysiske rom blir mer og mer uklart. Ting som skjer i det virkelige liv (deriblant vold og seksuelle overgrep) deles på nett, og ting som skjer på nett (mobbing, trusler og billeddeling) får konsekvenser i det fysiske rom, i vennegjengen og i skolegården. Dette er en arena hvor det er stort behov for kunnskap og tilstedeværelse av trygge voksenpersoner. Det virtuelle rom er ikke et gjerningssted, slik sakene registreres i politiets register, og dette vanskeliggjør en analyse over omfanget av denne problematikken. Samtidig har det vært økende fokus på problemstillingen, blant annet gjennom arbeidet til politiets nettpatrulje, og en bevisstgjøring rundt at noe av det som foregår mellom ungdom på nett, er straffbart.

Vedlegg

Antall anmeldelser med mistenkte gutter 10–17 år med gjerningssted Oslo kommune. Fordelt på lovbruddstype

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22–23	22–23 i %	Prepandemi endring	Prepandemi endring i %
Annen	205	241	309	267	245	237	438	201	84.8 %	186	74.0 %
Bæring av kniv/ annet våpen	34	59	76	70	52	72	135	63	87.5 %	79	139.6 %
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	32	14	29	29	30	22	89	67	304.5 %	64	256.0 %
Ordensforstyrrelser	24	25	33	36	19	19	21	2	10.5 %	-6	-23.2 %
Narkotika	418	465	425	196	166	121	198	77	63.6 %	-238	-54.6 %
Seksuallovbrudd	66	59	52	67	55	41	56	15	36.6 %	-3	-5.1 %
Skadeverk	61	76	72	67	63	51	71	20	39.2 %	1	1.9 %
Trafikk	72	84	107	66	121	152	205	53	34.9 %	117	133.8 %
Vinning	387	431	430	364	240	269	457	188	69.9 %	41	9.9 %
Butikktveri	224	217	176	162	116	155	218	63	40.6 %	12	6.0 %
Ran	67	92	102	86	58	38	124	86	226.3 %	37	42.5 %
Vold	402	425	513	391	382	406	606	200	49.3 %	159	35.7 %
Fysisk vold	235	238	283	229	215	239	349	110	46.0 %	97	38.5 %
Mot. off. tj.person	57	75	110	68	50	54	102	48	88.9 %	21	26.4 %
Trusler	102	109	113	88	112	110	148	38	34.5 %	40	37.0 %
Økonomi	69	67	75	74	88	115	126	11	9.6 %	56	79.1 %
Total	1680	1848	1983	1494	1360	1392	2157	765	55.0 %	320	17.4 %

⁴³ Allvin, A. & Söderholm, T. (2023) Barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo 2022. utfordringer i ulike geografiske områder (rapport 23:01) Oslo politidistrikt

Antall anmeldelser med mistenkte gutter 10-14 år med gjerningssted Oslo kommune. Fordelt på lovbruddstype

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	Prepandemi endring
Annen	46	54	45	45	44	58	126	68	78
Bæring av kniv/ annet våpen	10	10	11	15	11	21	40	19	30
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	15	8	12	8	9	11	42	31	30
Ordensforstyrrelser	4	2	4	4	3	5	5	0	2
Narkotika	34	40	36	10	10	11	19	8	-18
Seksuallovbrudd	19	18	21	21	16	22	21	-1	2
Skadeverk	32	33	26	10	26	24	44	20	14
Trafikk	4	5	13	3	10	9	11	2	4
Vinning	142	123	149	133	100	128	175	47	37
Butikktyveri	102	76	80	79	62	85	77	-8	-9
Ran	22	25	43	27	23	23	75	52	45
Vold	132	101	131	93	143	130	246	116	125
Fysisk vold	81	66	72	54	81	94	165	71	92
Mot. off. tj.person	12	6	11	9	8	0	20	20	10
Trusler	38	28	47	29	51	34	58	24	20
Økonomi	11	7	13	6	5	18	20	2	10
Total	420	381	434	321	354	400	662	262	250

Antall anmeldelser med mistenkte jenter 10-17 år med gjerningssted Oslo kommune. Fordelt på lovbruddstype

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	22-23 i %	Prepandemi endring	Prepandemi endring i %
Annen	37	45	58	34	67	36	71	35	97.2 %	24	52.1 %
Bæring av kniv/ annet våpen	0	1	3	7	2	5	14	9	180.0 %	13	950.0 %
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	6	6	15	8	11	9	26	17	188.9 %	17	188.9 %
Ordensforstyrrelser	5	10	9	2	1	4	0	-4	-100.0 %	-8	-100.0 %
Narkotika	28	39	38	25	18	10	21	11	110.0 %	-14	-40.0 %
Seksuallovbrudd	1	3	5	3	4	0	3	3	-	0	0.0 %
Skadeverk	6	8	9	9	8	9	12	3	33.3 %	4	56.5 %
Trafikk	5	9	2	7	11	14	12	-2	-14.3 %	7	125.0 %
Vinning	333	229	240	224	190	265	409	144	54.3 %	142	53.0 %
Butikktyveri	308	219	225	214	183	256	390	134	52.3 %	139	55.6 %
Ran	5	1	1	2	3	3	4	1	33.3 %	2	71.4 %
Vold	76	110	118	64	64	61	113	52	85.2 %	12	11.5 %
Fysisk vold	47	66	72	32	31	45	56	11	24.4 %	-6	-9.2 %
Mot. off. tj.person	21	24	24	21	17	8	27	19	237.5 %	4	17.4 %
Trusler	6	20	22	9	16	7	30	23	328.6 %	14	87.5 %
Økonomi	30	10	9	7	9	19	19	0	0.0 %	3	16.3 %
Total	516	453	479	373	371	414	660	246	59.4 %	177	36.7 %

Antall anmeldelser fordelt på lovbruddskategorier. For gutter 15-17 år.

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	Prepandemi endring
Annen	163	192	270	223	205	187	327	140	119
Bæring av kniv/ annet våpen	25	49	65	55	42	54	101	47	55
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	17	8	18	22	21	11	50	39	36
Ordensforstyrrelser	21	24	33	32	17	17	18	1	-8
Narkotika	385	426	392	187	157	111	182	71	-219
Seksuallovbrudd	49	43	32	46	39	19	38	19	-3
Skadeverk	36	46	48	58	42	30	30	0	-13
Trafikk	68	79	95	63	112	143	195	52	114
Vinning	265	322	295	253	156	147	306	159	12
Butikktyveri	125	144	97	85	58	70	143	73	21
Ran	57	75	70	71	43	20	66	46	-1
Vold	292	343	397	311	253	296	405	109	61
Fysisk vold	171	185	221	187	144	162	224	62	32
Mot. off. tj.person	45	70	99	59	42	54	82	28	11
Trusler	69	86	70	60	65	79	93	14	18
Økonomi	60	61	63	71	83	98	111	13	50
Total	1318	1512	1592	1214	1047	1031	1594	563	120

Antall anmeldelser med mistenkte jenter 10-14 år med gjerningssted Oslo kommune. Fordelt på lovbruddstype

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	Prepandemi endring
Annen	6	7	16	9	9	14	38	24	28
Bæring av kniv/ annet våpen	0	1	1	0	0	3	7	4	6
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	4	2	5	3	3	4	17	13	13
Ordensforstyrrelser	1	0	1	2	0	0	0	0	-1
Narkotika	2	4	4	3	3	0	6	6	3
Seksuallovbrudd	1	2	0	1	3	0	1	1	0
Skadeverk	5	3	5	5	3	4	8	4	4
Trafikk	1	0	0	1	4	0	1	1	1
Vinning	166	104	106	92	90	122	214	92	89
Butikktyveri	165	102	105	89	87	120	210	90	86
Ran	1	0	0	0	1	1	2	1	2
Vold	23	22	40	23	26	25	72	47	44
Fysisk vold	15	12	26	14	15	23	38	15	20
Mot. off. tj.person	5	1	4	6	2	1	15	14	12
Trusler	3	9	10	3	9	1	19	18	12
Økonomi	1	1	0	0	1	9	7	-2	6
Total	205	143	171	134	139	174	347	173	174

Antall anmeldelser med mistenkte jenter 15-17 år med gjerningssted Oslo kommune. Fordelt på lovbruddstype

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	Prepandemi endring
Annen	31	38	43	26	59	22	35	13	-2
Bæring av kniv/ annet våpen	0	0	2	7	2	2	7	5	6
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	2	4	10	5	8	5	9	4	4
Ordensforstyrrelser	4	10	9	0	1	4	0	-4	-8
Narkotika	26	35	34	22	15	10	15	5	-17
Seksuallovbrudd	1	2	5	2	1	0	2	2	-1
Skadeverk	1	5	5	4	5	5	4	-1	0
Trafikk	4	9	2	6	7	14	11	-3	6
Vinning	168	125	134	133	103	143	206	63	64
Butikktyveri	144	117	120	126	99	136	191	55	64
Ran	4	1	1	2	2	2	2	0	0
Vold	57	96	81	44	38	36	52	16	-26
Fysisk vold	36	61	48	21	16	22	27	5	-21
Mot. off. tj.person	16	23	20	15	15	7	12	5	-8
Trusler	3	12	13	6	7	6	13	7	4
Økonomi	29	9	9	7	9	10	12	2	-4
Total	317	319	313	244	237	240	337	97	21

Antall anmeldelser fordelt på lovbruddskategori, for unge voksne 18-22 år

Krimtype	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	22-23 i %	Prepandemi endring	Prepandemi endring i %
Annen	986	860	852	996	916	815	900	85	10.4 %	1	0.1 %
Bæring av kniv/ annet våpen	122	106	117	126	117	118	165	47	39.8 %	50	43.5 %
Hensynsløs adferd/ Personforfølgelse	45	37	58	74	92	81	88	7	8.6 %	41	88.6 %
Ordensforstyrrelser	227	187	167	180	127	121	116	-5	-4.1 %	-78	-40.1 %
Narkotika	1304	1124	1117	955	745	621	733	112	18.0 %	-449	-38.0 %
Seksuallovbrudd	86	90	71	91	105	83	67	-16	-19.3 %	-15	-18.6 %
Skadeverk	127	142	101	158	124	96	123	27	28.1 %	0	-0.3 %
Trafikk	487	560	618	757	765	1212	1185	-27	-2.2 %	630	113.5 %
Vinning	728	719	801	671	437	458	691	233	50.9 %	-58	-7.8 %
Butikktyveri	351	355	382	298	189	165	274	109	66.1 %	-89	-24.4 %
Ran	45	53	46	71	39	64	73	9	14.1 %	25	52.1 %
Vold	965	940	861	854	783	802	854	52	6.5 %	-68	-7.4 %
Fysisk vold	517	481	447	421	354	436	457	21	4.8 %	-25	-5.1 %
Mot. off. tj.person	277	275	267	279	291	230	242	12	5.2 %	-31	-11.4 %
Trusler	154	171	140	140	126	124	142	18	14.5 %	-13	-8.4 %
Økonomi	228	291	249	353	404	393	445	52	13.2 %	189	73.8 %
Total	4911	4728	4671	4835	4279	4481	4998	517	11.5 %	228	4.8 %

Antall personer fordelt etter kjønn. For unge voksne 18-22 år.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	22-23	Prepandemi endring
18-22 år	2292	2352	2194	2296	2302	2205	2326	121	47
Kvinner 18-22 år	373	374	377	393	500	373	427	54	52
Menn 18-22 år	1919	1978	1817	1903	1802	1832	1899	67	-6

Oslo kommune

SaLTo-sekretariatet, Velferdsetaten
Postboks 30, Sentrum
0101 Oslo
Storgata 51
Telefon 21 80 21 80
postmottak@oslo.kommune.no
www.oslo.kommune.no

Oslo politidistrikt

Postboks 8101 Dep.
0032 Oslo
Telefon 02800
post.oslo@politiet.no
www.politi.no/oslo

Les mer på våre nettsider:

www.salto.oslo.no

